

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik

MEEQQAT INUUSUTTULLU AKORNANNI NAPPAATIT TUNILUUTTUT

Ulluunerani paaqqinnittarfinni, atuarfinni assigisaannilu
pitsaaliunissamut ilitsersuutit.

2012

Siulequt

*Meeqqat inuusuttullu akornanni nappaatit tuniluuttut. Meeqqanik paaqqinnittarfinni pitsaaliuinissamut ilitsersuut Sundhedsstyrelse-p tallimassaa januaari qaammat 2011 saqqummersitaa **Smitsomme sygdomme hos børn og unge. Vejledning om forebyggelse i daginstitutioner, skoler m.v.** nunatsinnut naleqqussarlugu suliaavoq.*

Maleruagassat tunngaviusut sukumiisumik nassuiarneqarneri kialu suut suliasarigai ilitsersuummi imaritinneqarput. Tunillatsinnaveersarneq nassuiaatigineqarpoq nappaatillu ataasiakkaat arlallit eqqartorneqarlutik.

Ilitsersuut suliffeqarfinnut, atuarfinnut, angajoqqaanut peqqinnissaqarfimmullu tunngatinneqarpoq. Ilitsersuutip suleqatigiinnermi oqilisaaqataanissaa kissaataavoq.

Meeqqat napparsimasut angerlarsimatinnerisigut, angerlarsimaffinni, atuarfinni ulluuneranilu paaqqinnittarfinni eqqiluisaarluarnikkut, meeqqat angajoqqaanut suliffeqarfinnullu nuannaarutaasumik nappakulanginnerulersarput. Maleruagassanik maleruaaniarneq tamaginnut annertuumik piumasaaqatitaqarpoq. Ilitsersuummi paasissutissat siunnersuutillu ulluinnarni tunillatsinnaveersarnermut, eqqiluisaarnerup pitsanngorsaavigineqarnissaanut akisussaaffiliinermullu atorqeersinnaapput, nappaatillu ataasiakkaat pillugit paasissutissanik pissarsiviusinnaallutik.

Qallunaat Nunaanni Sundhedsstyrelse-p 2011-mi saqqummersitaa **Smitsomme sygdomme hos børn og unge. Vejledning om forebyggelse i daginstitutioner, skole m.v.** nunatsinnut naleqqussarlugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit saqqummersinneqartoq.

Ilitsersuut aaneqarsinnaavoq [www.nanoq.gl/Nunatsinni Nakorsaaneqarfik](http://www.nanoq.gl/Nunatsinni_Nakorsaaneqarfik)

Assiliartai titartagartaalu: Nina Spore Kreutzmann, Tegnestuen Tita

Imarisai

1.	Aallaqqaasiut	6
2.	Tungaviusumik maleruagassat	7
2.1	Qaqugu meeraq meeqquerivimmukaanqassava?	8
2.1.1	Tunillaasinnaagaluarluni meeqquerivimmiinneq	8
2.1.2	Meeraq napparsimava peqqissisimavaluunniit?	8
2.2	Nappaat pillugu paasisutissiineq	9
3.	Nappaatip tuniluuttup ersiutai	11
3.1	Nappaammut ersiutit nalinginnaasut	11
3.2	Nappaammut ersiutit immikkut ittut	11
3.3	Kissarneqarneq	11
3.3.1	Kissarneqarneq kissarnersiornerlu	11
3.3.2	Kissarneqarluni noqartarneq	12
3.3.3	Meeqqami kissarnilimmi ersiutit ernumanaatillit	12
4.	Kia suna suliassaraa?	13
4.1	Sulisut pisussaaffii	13
4.1.1	Meeqquerivimmi meeraq napparsimasoq	13
4.1.2	Meeqquerivimmi nappaalasoqarnera	14
4.1.3	Eqqiluisaarnermi maleruagassat	14
4.1.4	Meeqquerivimmiilerneq	14
4.1.5	Tuniluuttumik nappaalasoqartillugu sulisoqarnikkut pissutsit	14
4.2	Angajoqqaat pisussaaffii	15
4.3	Peqqinnissaqarfup pisussaaffii	15
4.4	Nunatsinni Nakorsaaneqarfup pisussaaffii	16
4.5	Sullivinnik Nakkutilliisoqarfup pisussaaffii	17
5.	Nappaat tuniluuttoq qanoq paasisariaqarpa?	18
5.1	Tunillatsianermut tunngasoq	18
5.2	Tunillaaneq	21
5.2.1	Tunillaassuisut	22

6.	Tunillaassuinerup pitsaaliornissaa	24
6.1	Assaat eqqiluutsuutinneri	25
6.2	Assaat asannissaat	26
6.3	Assannik tunillannartuiaaneq	26
6.4	Aaqqatit	27
6.5	Anersaartuutit aqputigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera	27
6.6	Nerisat arrorfi aqputigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera	28
6.7	Ameq aqputigalugu tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera	28
6.8	Nerisat aqputigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera	29
6.9	Annertusisamik eqqiluisaarneq	29
7.	Nappaatit tuniluuttut	30
7.1	Toqqusaarlunneq (tonsillitis acuta/ aniornininnermik ilalik scarlatina)	30
7.2	Meeqqani ammikkut aseruuttoorneq tappiorannartunik bakterissanik patsiseqartoq	32
7.3	Ajussat (folliculitis/ furuncles)	32
7.4	Meeqqat qumaat (enterobiasis)	33
7.5	Meeqqat amerluutaat tuniluuttoq (impetigo)	34
7.6	Timminneq meriarnerlu (aqajaqqukut inalukkakkullu aseruuttoorneq)	35
7.7	Kilaat (scabies)	38
7.8	Nuffasarneq (sorkkukut torlukkut iggissakkullu aseruuttoorneq) toqqusaarlullu virus-imik patsiseqartoq)	39
7.9	Nuffasernemi siggukut aseruuttoorneqalerneq (herpes)	41
7.10	Savarneq (parotitis epidemica)	42
7.11	Tingulluut tuniluuttoq Hepatitis A	43
7.12	Tingulluut tuniluuttoq Hepatitis B	44
7.13	Hiv-mik tunillatsinneq (human immunodefekt virus)	45

7.14	Assakkut isikkakkut qanikkullu pullaqisoqarneq (hand-, foot- and mouth disease)	46
7.15	Nuallunneq Influenza	47
7.16	Illummoorneq Kighoste (pertussis)	48
7.17	Toqqusaarluut kunissuunnikkut tunillaattartoq (mononucleosis infectiosa)	50
7.18	Kummanneq (pediculus capitis)	51
7.19	Kiinnakkut aniorneqarneq (parvovirusinfektion, erythema infectiosum)	54
7.20	Siutip iluagut aseruuttoornikkut maqisoorneq (otitis media suppurativa acuta)	55
7.21	Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tuniluuttoq (Meningokoksygdom)	56
7.22	MRSA (tappiorannartut stafylokokkit antibiotikanut akiuussinnaanngorsimasut)	58
7.23	Mæslingerneq (morbilli)	59
7.24	Aappaluararneq/qimmeralanneq (rubella)	60
7.25	Kuppiararneq (varicella)	62
7.26	Sikannertuusap (skovflåt) tunillannartuanik tunillatsinneq	64
7.26.1	Sikannertuusamit tunillatsinneq (Borreliainfektion)	64
7.26.2	Sikannertuusamik patsiseqartumik qaratsakkut aseruuttoorneq	65
7.27	Oquninneq (dermatofytoser, ringorm)	66
7.28	Ulluni pingasuni kissarneqarneq (exanthema subitum)	67
7.29	Sakialluut Tuberkulose	68
7.30	Unngut (molluscum contagiosum)	69
7.31	Unngut (verruca vulgaris)	70
7.32	Isikkut aseruuttoorneq (conjunctivitis)	71
8.	Nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat nalunaarsorsimaffiat	74
	Atuagassat allat	78

1. Aallaqqaasiut

Meeqqat napparsimasut meeqqamut namminermt angajoqqaanullu erloqissutaasarput, nalornineq apeqqutissarpasullu takkussuussinnaasarlutik. Ilitsersuut una apeqqutit taamaattut akissutissarsiniarlugit suleqatigiinnerlu uummarissarniarlugu suliaavoq.

Ulluunerani meeqqerivinni atuarfinni assigisaannilu nappaatit tuniluuttut atugaanerisa annikillisinnissaat, ilitsersuusiormi siunertat pingaarnersaraat¹.

Sullinniakkat tassaapput ulluunerani meeqqerivinni, atuareernerme paaqqinnittarfinni atuarfinnilu sulisut, kiisalu angajoqqaat peqqinnissaqarfimmilu sulisut.

Suliffeqarfiit peqqinnissaqarfillu maleruagassanik atuuttunik maleruaassapput sapinngisarli tamaat nappatsaaliinissaq, eqqiluisaarnikkut angajoqqaallu meeqqanik napparsimasunik angerlarsimatsitsinerisigut anguneqarsinnaavoq.

Ilitsersuut ulluunerani meeqqanik paaqqinnittarfinni nappaatit tunillaassuuttut pillugit peqqussummik² Nunatsinnilu Nakorsaaneqarfiup ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarnissaq pillugu ilitsersuusiaanik tunngaveqarpoq³.

Ilitsersuummi nappaatit tuniluuttartut pillugit pissutsit nalinginnaasut nappaatilulu ataasiakkaat pillugit pissutsit immikkut ittut eqqartorneqarput.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nittartagaani [www.nanoq.gl/Nunatsinni Nakorsaaneqarfik](http://www.nanoq.gl/Nunatsinni_Nakorsaaneqarfik) qulequttap *Meeqqani nappaatit tuniluuttut* ataani ilitsersuummut tapiliullugit atorneqarsinnaasunik peqarpoq. Tassanissaaq nappaatinut ataasiakkaanut tunngatillugu paasissutissat suliffeqarfimmi nivinngarneqarsinnaasut pilsarsaassaapput.

-
1. Ulluunerani meeqqeriviit ukioqanngitsuniit atualersussanut (angerlarsimaffimminni paarsisartut, meeraaqqeriviit, meeqqeriviit ataatsimoortunullu meeqqeriviit) kiisalu atuarfiit, Atuareersunut paaqqinnittarfiit, inuusuttut klubbii, isumaginninnerup perorsaanerullu iluani neqeroorutaasut allat namminersortunit pisortanillu ingerlanneqartut.
 2. Meeqqanut suli atualinngitsunut perorsaanikkut inerikkiartuutaasunik ulluunerani neqerooruteqartarnermi nappaatit tuniluuttut pakkersimaarniarlugit iliuusissat pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 5, 13. april 2010-meersoq.
 3. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusaa ”Ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarneq. Meeqqat sulisullu akornanni nappaatit tuniluuttut pitsaaliorneqarnissaat pillugu ilitsersuut”. Nutartigaq aaneqarsinnaavoq www.nanoq.gl

2. Tunngaviusumik maleruagassat

Maleruagassat tunngaviusut inatsimmi aalajangersaavigineqartarput soorlu: kia suna suliassaraa, tunillaassuunneq annikillisinniarlugu iliuousissat, kiisalu nappaatip atugaanera pillugu paasissutissiinissami malittarisassat.

Nappaatit tuniluuttut marlunnut immikkoortinneqarsinnaapput:

1. Nappaatit tuniluuttut immikkullu ulorianaateqartut⁴, ass. qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq immikkut maleruagassartalik. Taakku qaqutiguukanersuupput, suliffeqarfinni nalinginnaasuunatik meeqqanili sulisunilu taakkulu angerlarsimaffini atugaasinnaallutik. Nappaatinut taakkununga tunngatillugu pitsaaliuiniarluni iliuuseqarnissaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisussaaffigaa. Nakorsat taama nappaatilinnik naammattoorsisut nalunaaruteqartussaataanerisigut⁵, Nunatsinni Nakorsaaneqarfik nappaatip ataasiakkaanit atugaanera paasisaqarfigisarpaa.
2. Nappaatit tuniluuttut allat akulikinnerusumillu atugaasut, ulluunerani paaq-qinnittarfinni ukioqanngitsuniit arfinilinnik ukiulinnik meerartalinni atugaanerupput. Nappaatit taakku ilarpassui pitsaalineqarsinnaanngillat ikioqatigiinnikkulli tuniluunneri annikillisinneqarsinnaapput. Nappaatit taakku tuniluunnerisa annikillisinnissaannut meeraaqqerisut siunnersuisinnaapput⁶.

-
4. Nalinginnaasumik navianaatillit nappaatillu allat tuniluuttut liste A-mi B-milu nalunaarsukat aamma/imal. nappaatit tunillaassortut akiorniarlugit iliuitsit pillugit Inatsisartut peqqusutaat nr. 20 novembarip 12-ani 2001-imeersoq naapertorlugu nalunaarutigineqartussat tamatumunngalu allannguut ilanngussa q 1 Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 16 septembarip 13-ani 2006-imeersoq.
 5. Nakorsat nappaatinik tuniluuttunik nalunaaruteqartarnissaannut tunngatillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusaa.
 6. Meeqqat peqqissusaannik misissuisarneq meeraaqqerinerlu pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4 februaarip 14-ani 2005-imeersoq.

2.1 Qaqugu meeraq meeqqerivimmukaaneqarsinnaava?

Meeqqat sulisullu napparsimasut meeqqerivimmiinninnissaat meeqqallu tuniluuttumik nappaatillip tunillaasinnaajunnaaruni aatsaat meeqqerivimmut utersinnaanera, pingaarnertut maleruagassaavoq.

Meeraq peqqissisimassaaq sammisaqartitsinernilu immikkut paaqqutarineqarani peqataasinnaassalluni.

Maleruagassamilli pingaarnemit allaanerusoqartarpoq taamatuttaaq peqqinneq napparsimanerlu aalajangersimasumik nassiuiaruminaatsuupput.

Nappaatit nalinginnaanerusut meeqqallu qanoq ilippat meeqqerivimmut utersinnaanera pillugu nalunaarsukkat, **immikkoortoq 8-mi** takuneqarsinnaapput.

2.1.1 Tunillaasinnaagaluarluni meeqqerivimmiinneq

Nappaatit ilaat tuniluussinnaagaluit meeraq peqqippat meeqqeriviliaanneqarsinnaavoq (ataani pineqartut takukkit). Nappaatit matumani pineqartut tassaasinnaapput siutikkut maqisoorneq, kiinnakkut aniorneqarneq, assakkut isikkakkut qanikkullu pullaqisoqarneq, nuffasernermit siggukkat aseruuttoorneqalerneq, meeqqat qumaannik qumaqarneq, unngoqarneq assigisaallu. Nappaatit taakku peruluutaaneq ajorput meeqqamullu malunnaataasarnatik. Peqqissunik tunillaasinnaasoqartarmat, meeqqat nappaammut ersiutillit angerlarsimatinnerisigut tuniluunneq pinngitsoortinneqarsinnaangilaq. Allatigut nakorsartinneq sivisusinnaagaluq aallartinneqareersimappat ass. kumaqarnermi kilaqarnermilu meeraq meeqqerivimmut utersinnaavoq.

2.1.2 Meeraq napparsimava peqqissisimavaluunniit?

Pingaartumik meeqqani napparsimaneq napparsimannginnerluunniit aalajangiivigiuminaassinnaasarmat, akuttunngitsunik naliliisoqartariaqartarpoq.

Meeraq kissarneqanngitsoq peqqissusaalu nalinginnaasumik sunnerneqanngitsoq, peqqissutut nalilerneqartarpoq. Meeraq immikkut paaqqutarisariaqassangilaq sammisasaqartitsinermilu peqataasinnaassalluni. Ass. meeraq aneeqataasinnaassaaq angalaariaqataasinnaassallunilu.

Meeqqap suli peqqissilluarani meeqqeriviliartinneqartup akiuussutissaqarpiannginnini pissutigalugu nappaammik kingunerluuteqartitsisinnaanera imal. allamik nappaatissarsisinnaanera qaninnerussaaq. Taamaammatt meeqqap kissarnerutereerneranit sivikinnerpaamik ulloq ataaseq angerlarsimatikkallarneqarnissaa pitsaasuvoq.

Nalinginnaasumik peqqissussaa nappaammik sunnerneqarsimappat, kissarneqarpat imal. aalajangersimasunik nappaammut ersiuteqarpat, meeraq napparsimassaaq. Nappaatit tuniluuttut ersiutaat pillugit kapitali 3 atuaruk.

Nappaat suussusersiniarlugu angajoqqaat peqqinnissaqarfimmut attaveqartillugit tunillaassuisunilluunniit paasiniaaqusilluni suliffeqarfik/atuarfik piumasaqarsinnaanngilaq (aaversinnikkut, tagiussilluni misissugassanik tigusinikkut assigisaatigullu). Peqqinnissaqarfimmi misissuinermit tunngasut **immikkoortoq 4,3-mi** atuakkit.

Sulisut pissutsinik nalinginnaasunik nalornigunik meeraaqqerisumut attaveqarsinnaapput. Angajoqqaat meeqqamik nappaataat pillugu peqqinnissaqarfimmut saaffiginnissinnaapput. Meeraq aalajangersimasoo pillugu angajoqqaat akuersiseqqaarnagit meeqquerivik peqqinnissaqarfimmut saaffiginnissinnaanngilaq. Meeqqap meeqquerivimmut uternissaa nalornissutaappat Nunatsinni Nakorsaaneqarfik attavigeqarsinnaavoq. Nappaatinut ulorianaatilinnut tunngasut tamatigut Nunatsinni Nakorsaanermit aalajangiivigineqartarput.

2.2 Nappaat pillugu paasissutissiineq

Suliffeqarfiup/atuarfiup pisortaata taassumaluunniit kingoraartaata nappaatit tuniluuttut meeqqat sulisullu angerlarsimaffinut paasissutissiissutigissavai. Tamanna meeqquerivinni ukioqanngitsuniit arfinilinnik ukiulinnik paaqqutalinni, alagarsiinikkut pissaaq.

Nappaatini peruluutaasartuni ass. qaratsap ameraasaagut aseruttoornermi pisortaqa kingoraartaasorluunniit Nunatsinni Nakorsaaneqarfik isumaqatigalugu meeqqat (sulisullu) angerlarsimaffinut paasissutissiissaaq. Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup kikkut qanorlu iliornikkut nalunaarfigineqarnissaat aalajangissavaa. Meeqquerivinni meeraaqqerivinnilu ataatsimoortuni immikkoortortami nappaateqarfiusumi pisortap immikkoortortani allani pisortat allat ilisimatissavai.

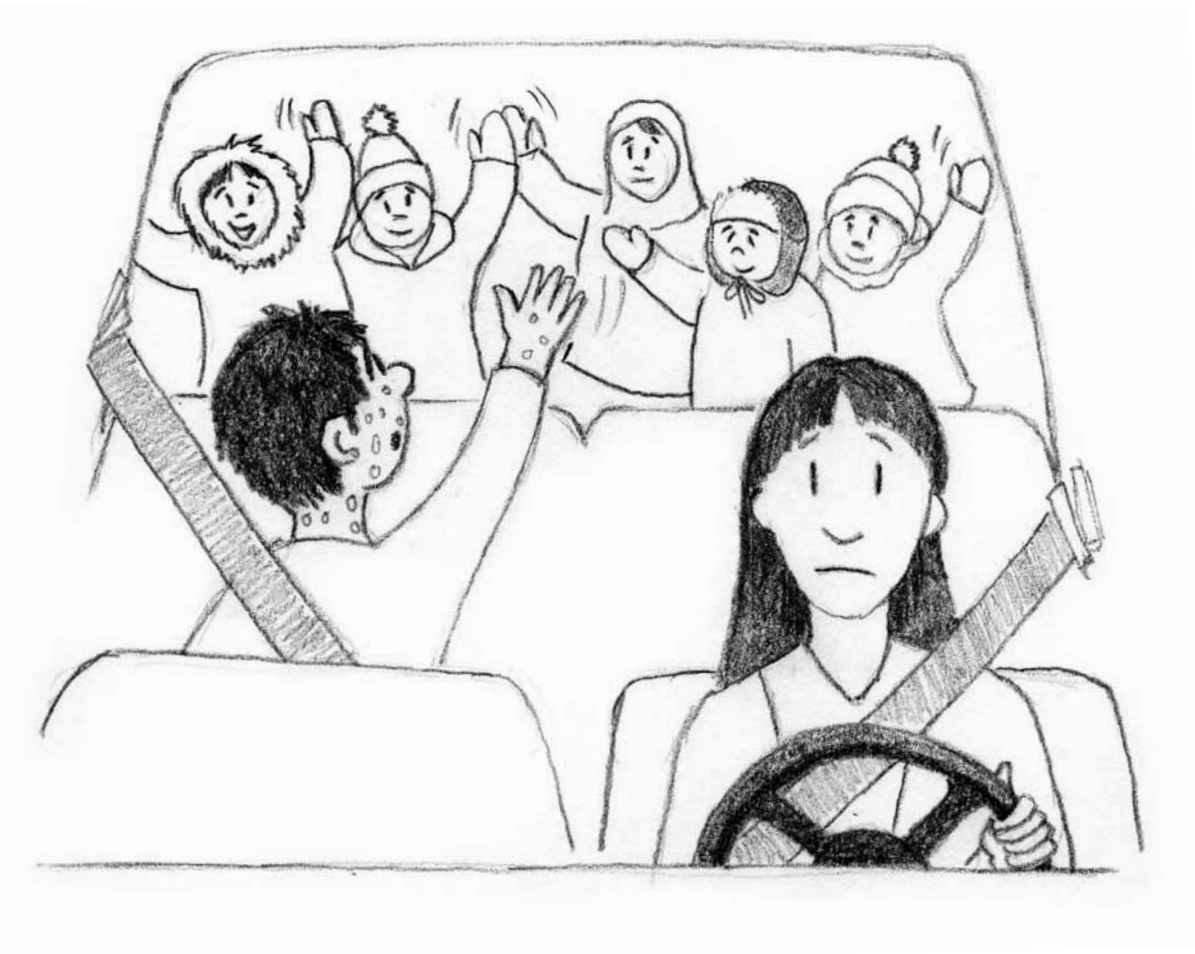
Nappaat tuniluuttoq perulunnartuuppat meeqqueriviup/atuarfiup pisortaa Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit peqqinnissaqarfimmut paasissutissiisussamit paasissutissinneqassaaq.

Nappaatit tuniluuttut allat pingaartumik meeraaqqerivinni atugaasut pillugit pisortap paasissutissiinera, angajoqqaat meeqqamik napparsimanerannik, minnerunngitsumillu nakorsamit naliliivigineqarsimappat, sumik nappaateqarnerannik ilisimatitsinerannik tunngaveqarpoq. Suliffeqarfimmi tuniluuttumik nappaateqarnera ilisimassallugu angajoqqaanut allanut sulisunullu tamatigorluinnangajak soqutiginaateqarpoq.

Pissutsinili immikkut ittuni ass. hiv-imik tunillatsissimanermit taamaasiornissaq siunertaqanngilaq. Meeqqueriviup/atuarfiup pisortaa nappaat pillugu paasissutissanik nipangiussisussaatitaavoq. Pisariaqartinneqarpalli angajoqqaat akuersiseqqaarlugit paasissutissiisoqarsinnaavoq.

Allagarsiussaq kikkunnit tamanit takuneqarsinnaassaaq meeqqallu aqqa ilanngunneqassanngilaq. Nappaat tuniluutiasuusinnaavoq ass. naarlunneq, kuppiaarneq kumaqarnerlu, imal. sivirusumik kissarneqarneq, ass. ulluni pingasuni kissarneqarnermik taaneqartartoq.

”Paasissutissiissutit allat”-nik qulequtsikkami nappaatit nalinginnaasut arlallit pillugit angajoqqaanut paasissutissatut siunnersuuteqarpoq allanik. Taakku anilatsillugit nivinngarneqarsinnaapput. Nittartakkami takukkit www.nanoq.gl/Nunatsinni Nakorsaaneqarfik.

3. Nappaatip tuniluuttup ersiutai

Nappaammut ersiutit meeqqap tuniluuttumik nappaateqarneranik pasitsaassiner-mut tunngaviusinnaasut assigiinngitsorpassuupput:

- Ersiutit nalinginnaasut
- Nappaatip suunera apeqqutaalluni ersiutit immikkut ittut
- Kissarneqarneq

3.1 Nappaammut ersiutit nalinginnaasut

Meeraq napparsimaniaalersoq qasoqqagajuttarpoq, meerujuulluni, eqqissiviilluni imal. qiangalalluni. Meeqqat mikisut naamikkut ajoquteqanngikkaluarlutik ilaatigut naarlunnerartarput meriarsinnaasarlutillu.

3.2 Nappaammut ersiutit immikkut ittut

Ersiutit nalinginnaasut saniatigut nappaatit assigiinngitsut immikkut ittunik ersiuteqarsinnaapput. Kakkilertanerusinnaavoq, quersornerusinnaalluni, isikkut marniliuuttumik aseruuttoornerusinnaalluni, anerteriniarneq ilungersunarsisinaalluni ammikkulluunniit aniornininnerusinnaalluni. Meriarneq timminnerlu aqajaqqukut inalukkatigullu aseruuttoormik patsiseqarsinnaapput siulianili taaneqareersutut nappaatinik allanik aamma patsiseqarsinnaallutik.

3.3 Kissarneqarneq

3.3.1 Kissarneqarneq kissarneriornerlu

Erluklut kissarneriuinermi inuup peqqissup kissarnera ullaakkut 36,5-37,5° C –uvoq unnukkullu 37,9° C pallissinnaallugu. Qanikkut siutikkulluunniit kissarneriuineq ½°-imik appasinneruvoq. Siutikkut kissarneriuineq meeqqani ukioqalereersuni atorqeersinnaavoq. Ammip qaagut nipititsilluni kissarneriuineq tut-suiginavissuunngilaq. Meeraq inimi kiappallaanngitsumi nal. ak. affaa qasuer-sartinneqareerpat kissarneriorneqartariaqarpoq. Meeqqap napparsimannigkka-luup nalinginnaasumik pinnguarnerni qianerani luunniit kissarnera 38,0° C-mut qaffassinnaasarpoq.

Nappaatit tuniluuttut amerlanersaat kissarneqassutaasarput. Meeraq 38,0° C – imik sinnerluguluunniit kissarneqartoq kissarneqartutut nalilerneqassaaq. Pingaartumik meeraaqat kissarniniasuusarput, kissarulunnerlu (39,0° C sinnerlugu kissarneqarneq) meeqqat tuniluuttunik nappaateqarneranni nalinginnaasuuvoq. Ilaannaminnguini taamaallaat navianaatilimmik nappaateqartoqarnermut tamanna ersiutaasarpoq.

Meeqquerivimmi meeraq peqqissutsimigut nappaammik sunnerneqarsimasoq kissarneriorsiornaraanni, siutikkut kissarnerisiut atorumaneqarnerusarpoq.

Kissarneqarneq aallernikkut timip ernganik annertuumik annaasaqaataasarpoq. Meeraq imermik amigaateqaleqqunagu naammattumik imigaqartinnissaa pisariaqarpoq sulilu pingaaruteqarnerulersarluni meeraq meriarlunilu timmippat. Meeqqat minnerit imermik amigaateqarnermut misiggarissusaat annertunerusarpoq.

3.3.2 Kissarneqarluni noqartarneq

Meeqqat ilaat kissarneqarlutik noqarsinnaasarput. Siullermik meeraq noqarpat peqqinnissaqarfik ingerlaannaq attavigineqassaaq. Meeraq noqartoq angajoqqaajulluni uippallernarsinnaavoq kissarneqarnermulli atatillugu noqarneq ulori anaateqanngilaq. Meeraq meeqquerivimmiinnermini noqarpat peqqinnissaqarfik ingerlannaq attavigineqassaaq.

3.3.3 Meeqqami kissarnilimmi ersiutit ernumanaatillit

Nappaammut ersiutit ilaat meeqqap perulunneranut takussutissaasinnaammata, peqqinnissaqarfik ernerluni attavigineqartariaqarpoq.

Ersiutit ernumanaatillit tassaapput:

- Meeraq nukillaangasoq ilagutiinnartoq, piumassuseqanngitsoq attavigiuminaatsorlu
- Kissarneqaraluarluni attorlugu nillataartoq, qarsungasoq tungujorujuttorluunniit, imal. assai isigaalu malunnaatilimmik nillertut
- Noqartarneq
- Anernikilliorneq
- Meeraq tuppallersarneqarsinnaanani qiaannartoq
- Kissaruloqisoq allatulluunniit peqqissusaa nappaammit sunnernerlugaasoq
- Anaa aattalik
- Meeraq imernikippat imal. nangii panerpata annikitsuinnarmilluunniit masappata
- Meeraq toorneeqqatut atsigisunik annerusunilluunniit amimigut toorlugit peeruttanngitsunik aammik sitserneqarpat (Titartaat akimut ersitsoq naqitsisigalugu).

Meeqqat pingaartumik minnerusut peqqinnissaqarfimmit piaarnerpaamik ikiorserneqarnissaat pisariaqarluinnarpoq.

4. Kia suna suliassaraa?

4.1 Sulisut pisussaaffii

Nappaalaneq pillugu ilisimatitsinissap saniatigut (imm. 2.2 takuuk), pingaartumik meeqqat napparsimasut meeqquerivimmitinnnginnissaannik isumaginninnikut eqqiluisaarluarnikkullu, sulisut nappaatip tuniluutinnginnissaa isumagissa-vaat.

Sulisut pisariaqartitsineq naapertorlugu ass. angajoqqaanik ataatsimiisitsinerni maleruaqqusat ilisimatitsissutigissavaat.

Nappaatit tuniluuttut peruluutaasartut pillugit sulisut paasissutissanik pisumut naapertuuttunik ingerlatitsissapput eqqugaasullu immikkut Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit paasissutissinneqassapput.

4.1.1 Meeqquerivimmi meeraq napparsimasoq

Meeraq napparsimappat napparsimaneluunniit pasitsaanneqarpat, sulisut makkunangga pisussaaffeqarput:

- Meeqqap piaartumik aaneqarnissaa pillugu angajoqqaat attaviginissaat.
- Pisariaqarpat meeqqanit allanit avissaartinneqarnissaa nakkutigiinnarnissaalu. Nappaat navianaateqarpassinngikkaluaq ilaanneeriarluni peruluutaalerialaarsinnaasarpoq.

Nakorsaatitortitsineq sapinngisamik angerlarsimaffimmi ingerlanneqassaaq. Anigugassaannngitsumik imal. sivisuumik attanneqartumik nappaateqarnermi ullormut arlaleriarluni nakorsaatitortoqartariaqartarpoq⁷. Nakorsaatitortitsineq pillugu nassuiaat tamarmiusoq [www.nanoq.gl/Nunatsinni Nakorsaaneqarfik atuarneqarsinnaavoq](http://www.nanoq.gl/Nunatsinni_Nakorsaaneqarfik_atuarneqarsinnaavoq).

7. Meeqquerivinni, atuarfinni atuareernermilu paaqqinnittarfinni meeqqanik nakorsaatitortitsineq pillugu allakkiaq. Ulluunerani paaqqinnittarfinni, atuarfinni atuareernermilu paaqqinnittarfinni sulisunut tunngatitaq.

4.1.2 Meeqquerivimmi nappaalasoqarnera

Suliffeqarfimmi atuarfimmiluunniit piffissap sivikitsup iluani napparsimasoaq-kulappat siunnersortinnissaq anguniarlugu pisortap meeraaqqerisoq attavigisari-aqarpaa.

4.1.3 Eqqiluisaarnermi maleruagassat

Suliffeqarfiup eqqiluisaarnermut maleruagassiai suliffeqarfimmi/atuarfimmi pi-sortap akuttunngitsunik misissortariaqarpai, sulisunillu ilisimaarineqarneri ma-linneqarnerilu qulakkeertariaqarlugit. Sulilerlaat eqqiluisaarnermi periaatsinik ilitersorneqassapput. Immikkut maluginiagassaapput nappaatit tunillaatianer-paat tassaasut timminneq, meeqqat amerluutaat tuniluuttoq assigisaallu. Suliffe-qarfiup/atuarfiup pisortaata eqqiluisaarnermi maleruagassat pillugit meeraaq-qerisoq suliffeqarfinnik, atuarfinnik assigisaannillu eqqiluisaarneq assigisaallu pil-lugit ilitersuisartussaq imal. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik suliffeqarfinni peq-qinnissamut tunngasunik nakkutilliisuusoq oqaloqatigisinnaavaa⁸.

4.1.4 Meeqquerivimmiilerneq

Meeqquerivimmiilernermi meeqqap suut nappaatigisimanerai qangalu sunullu akiuussutissinneqarsimanera pisortamit angajoqqaanut ilisimatitsissutigeqqune-qassapput. Paasissutissat taakku peqqissutsimullu tunngatillugu paasissutissat, sulisut meeqqamik isumaginninnerannut atatillugu pingaarutillit allat nutartertu-artariaqarput. Pisortap paasissutissat taakku isumannanngitsumi susassaqqanngit-sunillu takuneqarsinnaajunnaarlugit toqqortarineqarnissaat qulakkiigassaraa.

4.1.5 Tuniluuttumik nappaalasoqartillugu sulisoqarnikkut pissutsit

Sulisut akornanni tuniluuttumik nappaateqartoqarpat meeqqat akornanni taama pisoqarnerasulli maleruagassat atuutissapput. Assigiinngissuteqarpulli sulisum-mi meeqqanut sanilliullugit eqqiluisaarnikkut iliuuseqarsinnaapput. Sulisut meeqqat amerluutaannik tuniluuttumik amerluutillit tunillaasinnaanermut im-mikkut naliliivigineqarnikkut pitsaaliorneqarnissaanillu ilisimatinneqarnikkut suliaartorsinnaapput.

Meeqqat nappaataasa ilaat nalinginnaasut naartusunut ulorianaateqarsinnaapput. Sullivinni Nakkutilliisoqarfik nappaatit tuniluuttut sulisunillu ajoqusiisinnaasut pillugit maleruagassiorsinnaavoq. Ulluunerani paaqqinnittarfinni, atuarfinni as-sigisaannilu pisortat Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik attavigalugu, sullivimmi iliuusissat pillugit siunnersorneqarsinnaapput sulisullu tamatuminnga nalunaar-figalugit.

8. Meeqqat peqqissusaannik misissuisarnerit meeqqerisumillu misissorneqartarnerat pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 4 februaarip 14-ani 2005-imeersoq.

4.2 Angajoqqaat pisussaaffii

Meeqqanik inuusuttunillu paaqqinnittarfinni nappaatit tuniluuttut atugaanerat annikillissisagaanni meeqqat angerlarsimatittariaqarput. Taamaasiornissat meeqqani minnerni tuniluuttumik napparsimakulaartuni immikkut pingaaruteqarpoq. Tamatumani angajoqqaat immikkut ittumik pisussaaffeqarput.

Angajoqqaat:

- meeqqatik napparsimasut angerlarsimatittariaqarpaat,
- sulisut meeraq aaqqullugu attaveqarneranni meeqqap napparsimaneramik/tunillaasinnaaneranik naliliinerat ataqqissavaat,
- qanoq ilippat meeqqap meeqqerivimmut uteqqissinnaanera pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusisaata paasiniaavigissavaat,
- meeqqap sumik nappaateqarneramik meeqqerivik ilisimatissavaat, suliffeqarfimmi/atuarfimmi immikkoortoq 2.2-mi pisortap nipangiussisusaatitaaneranut tunngasoq 4.3-milu nakorsamit misissortinnermut tunngasoq atuasavaat,
- eqqiluisaarnermi maleruagassat nalinginnaasut maleruassavaat immikkullu ittumik pisoqartillugu maleruagassat sukannernerulersinneqarsimasinnaanerat pillugu allagarsiisoqarsimanersoq maluginiassallugu.

4.3 Peqqinnissaqarfiup pisussaaffii

Napparsimavinni/peqqissaavinni nakorsat, peqqissaasut, meeqqerisut meeraaqqerineramilu assistentit piginnaasatik akisussaaffitillu tunngavigalugit assigiinningsunik suliassaqarput.

Meeraaqqerisut suliassaat *meeqqat inuusuttullu peqqissuunissaat pillugu iliussissat decembarimi 2007*-imeersumi allaaserineqarput.

Meeraaqqerisut nappaatit tuniluuttut nalinginnaanerusut pillugit sulisunik siunnersuisarput. Eqqiluisaarnermut tunillaanaveersaarnermullu tunngatillugu iliussissanik nalinginnaasunik ilitsersuisinnaapput. Nappaalasoqarnerani siunnersorneqarnissaq isumassarsiatsialaavoq.

Meeraaqqerisut meeqqeriviliaqqinnissaq tunillaasinnaanerlu pillugit attavigineqarsinnaapput, kiisalu nappaalasoqartillugu nalinginnaanngitsunillu nappaateqartoqartillugu tamatigut attavigisariaqarlutik.

Meeraaqqerisut paasissutissiinermi paasissutissiissusiornermilu ikiuussinnaapput.

Maleruagassiat atuuttut pisariaqartitsinerlu naapertorlugu meeraaqqerisut Nunatsinni Nakorsaaneqarfik suleqatigaat.

Maleruagassiat atuuttut naapertorlugit nakorsaq nakorsaanermik ingerlatsisoq nalunaarutiginnittussaavoq, paasissutissanillu pisariaqartitanik suliffeqarfimmut attaveqarfissaq ilanngullugu pissarsiniartussaalluni.

Nakorsap pingaartumik qanoq ilinerani meeqqap meeqquerivimmut uteqqissinnaanera pillugu maleruagassiaq ilisimaarissavaa, tunillaasinnaaneq naliliivigisinnaassallugu paasissutissallu taakku angajoqqaanut ingerlateqqittussaassallugit.

Meeqqat ataasiakkaat pillugit paaqqinnittarfimmit/atuarfimmit saaffiginnissutit angajoqqaat akuersiteqaarlugit aatsaat akineqarsinnaapput.

Meeqqat allat sulisullu eqqarsaatigalugit nappaammik suussusersiniaalluni missuinissamik kissaateqarneq, immikkut illuinnartumik pisoqartillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfik isumaqatigiissuteqarfigeqqaarlugu aatsaat piunasaqaa-taasinaapput⁹. Ilaatigut soorlu ilummoornermik nappaateqarsorinnittoqartillugu, aappaluarartoqarsorinninnermi imal. timmissutaasartut ilaannik atuisoqarsorinninnermi, nappaatip suussusaata paasineqarnissaa pissusissamisoorsinnaavoq. Angajoqqaat amerlanersaasa tamanna paasissavaat, taamaattorli misissortinnissaq angajoqqaat akuersinerisigut aatsaat pisinnaavoq.

4.4 Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup pisussaaffii

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik maleruagassat atuuttut naapertorlugit nappaatit tuniluuttut peruluutaasartut sillimmarterfigissavai (Kapitali 2 *Meeqqani nappaatit tuniluuttut*-ni nalunaarsukkat takukkit). Nappaatinik taakkunannga nakorsaanermut tunngatillugu paasissutissat allat Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit pissarsiarineqarsinnaapput.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup suliffeqarfiit /atuarfiit nappaammik eqqorneqartut pisortai peqqinnissaqarfillu piaarnerpaamik ilisimatissavai.

Kikkut qanorlu ilisimatinneqarnissaat Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup aalajangissavaa.

Immikkut ittumik pisoqartillugu suliffeqarfiup/atuarfiup tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit matuneqarnissaa qaqugulu ammaqinneqarnissaa meeqqanillu tiguseqqissinnaaneq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup aalajangersinnaavaa.

9. Nappaatit tuniluuttut akiorniarlugit iliuitsit pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 20 novemberip 12-ani 2001-imeersoq Namminersornerullutillu Oqartussat nalunaarutaanni nr. 16 septemberip 13-ani 2006-imeersumi ilanngussami 1-imi allannguut.

Nappaatinut tuniluuttunut allanut tunngatillugu meeqqap meeqquerivimmiissinaaneranut apeqqummut Nunatsinni Nakorsaaneqarfik aalajangiisuusarpoq.

Nunatsinnissaaq Nakorsaaneqarfik ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarnikkut nappatsaaliiniarnikkullu pissutsinik misissuisinnaavoq.

4.5 Sullivinnik Nakkutilliisoqarfiup pisussaaffii

Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik ilaatigut apeqqutit sulisunut nappaatinullu tunngasut isumagisarai imm. 4.1.5 tuniluuttunik nappaalasoqartillugu naartusut ilanngullugit sulisoqarnikkut pissutsinut tunngasoq takuuk. Siunnersorneqarnisamik pisariaqartitsinermi Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik attavigiuk.

5. Nappaat tuniluuttoq qanoq paasisariaqarpa?

Nappaatit tuniluuttut tappiorannartunik bakterissanik, virus-inik, oqunnik mi-luuttunilluunniit nappaateqalersitsisartunik patsiseqarput. Tunillannartoq inum-miit inummut tuniluuttarpoq qaqutiguunerusorlu uumasumiit inummut tuniluut-tarluni. Tunillannartoq nerisaniit imermit issumiilluunniit tuniluussinnaasarpog, kingorna allaaserinera takuuk.

Tunillatsinnermiit nappaateqalerneq tassavoq tunillatsinnermit nappaatip er-siutaanik malussarneq.

Tunillaasinnaaffik tassavoq piffissaq allanik tunillaasinnaaffik.

5.1 Tunillatsianeq

Inuk tappiorannartunut nappaateqalersitsisartunut illersornissamut periarfissa-qarluarpoq. Amerlanerpaatigut tunillatsissimaneq nappaateqalissutaaneq ajor-poq. Aap akuisa qaqortut bakterissanik virus-inillu toqoraanerisigut timillu tap-piorannartunik bakterissanik virus-inillu aserortarisunik akiuussusiorneragut imminut illersortarpoq.

Tuniluuttunik nappaateqareermermi nappaammut tamatumunnga timi inuunerup sinnera akiuussutissiorsinnaalersarpoq. Nappaatit taamaattut pingaartumik meeqqat nappaataat ataasiaannarluni nappaatigineqartarput. Tassaavorlu nappaammut pineqartumut akiuussinnaassuseqalerneq. Akiuussutissiinikkut taamatuttaaq nappaatinut akiuussinnaassuseqalersitsisoqarsinnaavoq. Nappaatit allat takkuteqqissinnaasarput akiuussutissallu sivikitsuinnarmik piusarnerat imal. tappiorannartut allannguuteqartarnerat taamaattoqarneranut patsisaavoq. Nappaatinut taamaattunut assersuutaasinnaapput nuffaserneq, toqqusaarlunneq, nuallunneq naarlutillu ilaat.

Meeqqap tunillatsianeranut pissutsit arlallit pingaaruteqarput:

Ukiut inuuffigisat nappaatinullu akiuussinnaassuseqarneq

Meeraq arnami nappaatigisimasaasa ilaannut akiuussutissaqareerluni inunngortarpoq. Akiuussutissat taakku ilaat meeqqap inunngorneraniit qaammatit pingasuniit arfinillit qaangiunneranni peeruttarput meerarlu nappaatinut qaninnerulersarpoq. Anaanap immuanik milutsinneqarneq nappaatinut aamma illersuutaavoq.

Meeraq nammineq nappaatinik atuinermigut akiuussutissiulissaaq, taamaammat peroriartorneq ilutigalugu tuniluuttunik nappaateqartarneq akuttoriartortarpoq.

Tunillatsianeq

Meeraq napparsimaqqammersoq tunillatsianerusarpoq. Qasoqqanerup qiianerullu nappaatinut akiuussinnaassuseq annikillissittarpaat. Napparsimareerluni kisarneqarani ulloq ataaseq angerlarsimaneq meeqqap peqqissilluarnissaanut kinguninngualu napparsimaqqilersinnaaneranut pitsaaliueqataavoq.

Meeqqat ilaat anigugassaanngitsunik soorlu uummalluummik, astmamik suk-kormermilluunniit nappaateqarput. Meeqqat allat nappaatinut akiuussinnaassut-simikkut immikkut akornuteqartuupput tunillatsinnissamullu qaninnerusarlutik. Meeqqat amerluutillit (eksemertut) amimikkut aseruuttuukulanerusinnaapput. Peqqinnissaqarfimmit angajoqqaat qanoq iliuuseqarnissaannik ulluunerani paaq-qinnittarfimmut ingerlateqqissinnaasaannik ilitsersuunneqartarput.

Meeqqat tupamik pujormiutitaasut tunillatsianerusarput. Meeqqat eqqaanni tupatortoqannginnissaa siunnersuutaavoq meeqqerivinnilumi tupatorneq inerteqqutaavoq¹⁰.

Meeqqanik akiuussutissiisarnermut maleruagassiaq

Akiuussutissinneqarnikkut meeraq nappaatinut anigugassaanngitsunut toqussutaasinnaasunulluunniit illersuutissaqalersarpoq.

10. Pujortarmermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartutl Inatsisaat nr. 15 maajip 26-ani 2010-meersoq.

Meeqqanik akiuussutissiisarneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfup ilitsersuusiasa naapertorlugu¹¹ Kalaallit Nunaanni meeqqanik akiuussutissiinermi malleruagassiaq nappaatinut makkununga akiuussutissinneqarnissamik neqeroorteqarpoq:

- Sakialluut Tuberkulose (TB)
- Tingulluut tuniluuttoq Hepatitis B
- Toqqusaarluut Difteri
- Noqarneq Tetanus
- Ilummoorneq
- Nukillaarneq Polio
- Qaratsap ameraasaagut torluukkullu aseruuttoorneq tappiorannartumik bakterissamik *Hæmophilus influenzae* type b (Hib)-imik patsiseqartoq
- Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq nappaatillu peruluutaasartut allat tappiorannartunik bakterissamik pneumokok-inik patsiseqartut (Pn)
- Mæslingi, savarneq, aappaluararneq/qimmeralanneq (MFR)
- Illissap paavagut kræfteqarneq (niviarsiaqqat)(HPV).

Akiuussutissat ilaat, nappaatinut naalungiarsunnit peruluutaasinnaasunut soorlu TB-mut, ilummoornermut, qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermut bakterissamik *Hæmophilus influenzae* type b (Hib)-imik patsiseqartumut nappaatinullu tappiorannartunik bakterissamik pneumokok-inik patsiseqartunut, illersuutaapput.

Akiuussutissat ilaat nappaatinut ima tunillannartigisunut meeqqat tamarmik akiuussutissinneqanngikkunik ukiut arlaqanngitsut allortarlugit nappaalassutigisassaraluinut soorlu toqqusaarlummut/difteri, nukillaarnermut/ polio mæslingimullu illersuutaapput.

Akiuussutissaq tappiorannartut ilaannut virus-imut illissap paavagut kræfteqalisutaasinnaasumut HPV-mut illersuutaavoq.

Innuttaasut amerlanersaat akiuussutissinneqarsimappata imal. nappaammik atuisimappata tunillaassuineq annikinnerussaaq. Meeraq inersimasorluunniit akiuussutissinneqarsimanngitsoq ass. nunanut allanut angalanermi nappaatit akiuussutissinneqartartut arlaannik tunillatsissinnaavoq. Immikkut ittunik pisoqassatillugu nappaatinut allanut akiuussutissinneqarnissaq naapertuuttuusinnaavoq, paasissutissat qallunaatuut Statens Serum Institut-ip nittartagaani www.ssi.dk pisarsiasaapput.

11. Nunatsinni Nakorsaaneqarfup meeqqat akiuussutissinneqartarnerat pillugu ilitsersuusiasa.

5.2 Tunillaaneq

Nappaatit tunillannartut amerlanersaat inummiit inummut tuniluuttarput. Inuit amerlasuut katersuuffiini pingaartumik ukiukkut tunillatsinnissaq qaninnerusarpoq. Anersaartuutitigut tunillatsinneq, soorlu nuffaserneq nuallulernerlu tamatumunga assersuutissaqqissuupput. Nappaatit arlallit uumasunit nerisanilluunniit pinngorfeqartarput. Nappaatit taamaattut zoonose-nik taaguuteqartinneqarput. Naarlutaasartut ilaat ass. salmonella VTEC-lu (tappiorannartut E-coli verocytotoxin-imik toqunartuliortut) nerisassat mingutsinneqarsimasut aqutugalugit imal. uumasut anaat attorsimagaanni, inoqammilluunniit napparsimasumik tunillatsinnikkut nappaateqalissutaasarpup. Tunillatsiffiusinnaasut allat tassaapput avatangiisit ass. issoq (soorlu Qallunaat Nunaanni tappiorannartumik noqartitsisartumik issumiittoqarsinnaanera), kiisalu imeq nalunnguarfilluunniit mingutsinneqarsimasoq.

Nappaatini tunillannartuni amerlasuuni tunillatsinnermiit nappaatip ersiutaasa malunniutinngilaatsiarnerini napparsimalernerullu ulluini siullerni tunillaasinnaaneq annertunerusarpoq.

Napparsimassutiginnigisaminik tunillaasinnaasoq tappiorannartunik nappaateqalersitsisartunik ilaatigut surlunni, amermeri annamiluunniit tunillannartumik allanut ingerlatitseqqissinnaasarpup.

5.2.1 Tunillaassuisut

Tunillannartuq assigiinngitsutigut, soorlu anersaartuutitigut nuammit, ajussat ikillu marnerannit annamilluunniit timimit aniatinneqartarpoq. Tunillannartut assigiinngitsut aamma assigiinngitsunik aqquteqarlutik soorlu sorluit ameraasaanniit, qanermiit isiniillu, aqajaqqumiit, inalukkaniilluunniit imal. anersaartuutiniit, amerlu kilerneqarpat tunillaattarput. Tappiorannartut tunillannartut assigiinngitsumik, ilaatigut inuup timaata avataani uumasinnaassusertik apeq-qutaatillugu, tunillaattarput. Akuttunngitsunik nappaat tuniluuttoq ataaseq assigiinngitsutigut arlalitsigut tuniluussinnaasarpoq. Tuniluunnermut aqquitasut nalinginnaanerusut tulliullugit nassuiarneqarput.

Attuinikkut tunillatsinneq nalinginnaanersaavoq. Assaat atortullu mingutserneqarsimasut aqqutigalugit tunillatsittoqarajunnerusarpoq. Tunillannartuq meeqqat amerluutaata tuniluuttup seerineranik, isip aseruunneranik, kakkimmik nuamilluunniit, qisermik, meriaamik, annamik assigisaannillu attuinikkut¹² imal. atortunik siuliani taasatsinnik mingutsinneqarsimasunik attuinikkut tuniluuttarpoq. Tunillannartuq inuup timaata avataani uumasinnaappat, sutsit, pinngussat nerinermit atortut, ajassaatit, alussaait assigisaallu, matut tigummivii, anartarfiit issiavii allarutillu aqqutigalugit tunillaasoqartarpoq¹³. Assaat aqqutigalugit tunillannartuq allanut imminulluunniit qinngap, isit ammilluunniit kilernillip/ikillip attonerisigut tunillannartuq ingerlateqqinneqartarpoq.

Silaannarmi serpalinnernit tunillatsinneq silaannarmi serpalinnerit tunillannartullit inuup allap ameraasaanut tunnerisigut imal. atortut arlaannut tunnerisigut taamaasillutillu attuisunut tunillaannerisigut tuniluuttarput. Serpalinnerit pingortarput quersornikkut, tangajornikkut, oqalunnikkut imal. meriarnikut. Silaannakkut tunillatsinneq qaqutigooortuuvuq serpalinnerillu pujoralannguuttut sivisuumillu silaannarmiissinnaasut najuussorneqarnerisigut taama pisoqarsinnaasarpoq¹⁴.

Tunillannartup qanermut pineragut tunillatsinneq annami tunillannartumit pingorfeqarajuttut tassaapput naarlutaasartut amerlaqisut tingulluullu tuniluuttoq hepatitis A. Tunillannartup qanermut tunneragut, soorlu nerisat imigarlu mingutsinneqarsimappata, assaalluunniit aqqutigalugit tunillatsittoqarsinnaavoq (qulaani attuinikkut tunillatsinneq pillugu nassuiaat takuuk).

-
12. Tamanna pisarpoq soorlu nuannikkut, nuallunnikkut naarlutaasartut ilaannik atuinikkut ammikkut aseruuttoorneqarnikkut meeqqallu nappaataasa ilaannik atuinikkut (ass. kuppia-rarnikkut).
 13. Tamanna pisarpoq, soorlu meeqqat amerluutaannik tuniluuttumik nappaateqarnikkut, isikkut aseruuttoornikkut, anersaartuutitigut nuffasissutaasartut naarlutillu tuniluuttut arlalissuit arlaannik atuinikkut kiisalu tingulluummik tuniluuttumik (hepatitis A) nappaateqarnikkut.
 14. Tamanna pisarpoq, soorlu nuallunnikkut mæslingernikkullu.

Nalunnguarfik mingutsinneqarsimasoq naloraarfiit assigisaallu naarluutaasartut saniatigut aamma isikkut, siutikkut silarlikkut ikikkullu aseruuttoornernut patsisaasarput.

Uumasuutigisanit tunillatsittoqarsinnaasarpoq uumasut ilarpaalui tappiorannartunik napparsimassutiginnngisaminnik inunnilli nappaateqalersitsisinnaasunik timaanniittoqarsinnaasarmat tunillatsittoqarsinnaasarpoq. Uumasut paarnortut saaniluillu tappiorannartunik Salmonellanik timaanniittoqarajuttuuvog, meeqqallu nerisitsinerminni allatsigullu uumasunik taakkunannga paarsinerminni, imermi allamiluunniit uumasut anaannik mingutsinneqarsimasumi attuinikkut tunillatsissinnaapput. Timmissat, soorlu kukkukuut tappiorannartunik Salmonellanik Campylobacter-inillu timaanniittoqarsinnaavog, uumasullu tamugartortut, soorlu savat tappiorannartunik VTEC-nik uumasut anaannit tuniluussinnaasunik timaanniittoqarsinnaavog, imm. 7.6 takuuk. Qitsuit timaanni miluuttoqarsinnaavog (Toxoplasma).

6. Tunillaassuinerup pitsaaliornissaa

Tunillaassuinerup annikillisinniarnernani meeqqat napparsimasut napparsima-reerlutillu meeqqerivimmeeqqilersinnaanerit/atuariartorsinnaanerit pillugu maleruagassat malinneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

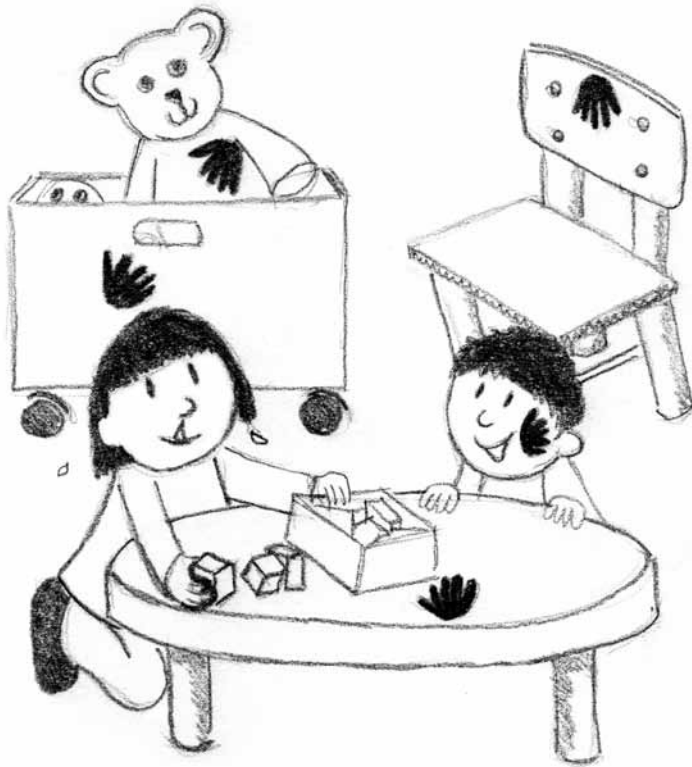
Assaat atortulluunniit, soorlu meeqqat pinnguaat pinngussanullu pooritinneqartartut karsit, matut tigummivii, issiaviit nerriviillu nappaatit tuniluunnerinut aqquataasut nalinginnaanersaraat. Taamaammat inersimasuni meeqqanilu assaat pissusissaq piffissarlu eqqorlugit eqqiluisaarnissaat nappaatit tuniluutinnginnissaannut sakkussat pingaarnersaraat.

Ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarnernup pitsaassusaa meeqqat inersimasullu qanoq akulikitsigisumik napparsimasarnerannut annertuumik sunniuteqarpoq. Taamaammat immikut pingaaruteqarpoq:

- meeqqat inersimasullu piffissanngoraangat eqqortumik assatik asattassagaat
- suliffeqarfiup pissusissaq naapertorlugi suulluunniit tagiarlugit eqqiagassat meeqqallu pinnguaanut tunngatillugu eqqiluisaarnernup pitsaassusaaq qulakkeerinninnissaa
- tappiorannartuiaaneq qanoq ilineranilu tappiorannartuiaanissaq pillugu ilisimasaqarnissaq
- nangilersuinermit eqqiluisaarnissamut piumasaqaatit nalinginnaasut malinneqarnissaat
- kilernernik eqqortumik saliinissap ilisimasaqarfiginissaa
- nerisassat eqqortumik suliaralugillu peqqumaatigineqartarnissaat.

Pineqartut Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusiani *Ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarneq. Meeqqat inersimasullu akornanni nappaatinik tuniluuttunik pitsaaliuineq pillugu ilitsersuut*. Ilitsersuut itisiliinertalik qallunaatooq: *Hygiejne i daginstitutioner. Anbefalinger om forebyggelse og sundhedsfremme for børn indenfor hygiejne, miljø og sikkerhed. Sundhedsstyrelsen 2009* pissarsi-assaavortaaq.

Sulisut assammik eqqiluitsuutinnerisigut nappaatit tuniluunnerinut aqquataasunik akornusiinissamut periarfissaat nalinginnaasut, immikkullu anersaartuutit, nerisat arrorfii amerlu aqquutigalugit tuniluunnermut aqquataasut tulliullugit nassui-aatigineqassapput. Tuniluunnermut aqquataasartut immikkoortumi 5.2.1-imi sukumiinerusumik nassuiarneqarput.

6.1 Assaat eqqiluutsuutinneri

Assaat eqqiluutsut tassaapput meeqqani imeq qaqorsaallu atorlugit asattarneq, inersimasullu assaminnik tappiorannartuiaasarnerat. Ilaatigut soorlu nangilersuinnermi, perusersartitsinnermi ikinik saliinnermi kakkiinnermilu aqqatit ataasiartakkat atornissaat innersuussutaavortaaq. Assaat asannerinut atatillugu pisariaqarpat amerissartoqarsinnaavoq.

Ipiitsunik suliaqalersinnani, soorlu igaffimmi sulilersinnani, nerriviliulersinnani paarnanilluunniit naatitanik agguilersinnani kiisalu *minguttunik atuereernermi* soorlu sioqqani pinnguarfimmi sioqqat attuareernerini, errortassanik immikkoortiterereernermi, perusersareernermi nangilersuereernermilu assaat asanneqassapput. Aqqatit sulluunniit ussilluinnartuuneq ajormata assaallu aqqataarnermi mingutsinneqarsinnaasarmata, *tamatigut* aqqatinik atuereernermi assaat asanneqassapput. Tappiorannartut assanniittut aqqatit kissaannik isugutaannillu amerlissinneqarsinnaapput aqqatillu suugaluit pinngoqqaatinik umaatsunik pilersitsisinnaapput.

Nalunaaqutaaqqat paffimmiut, tajat, assammiut kukiussallu assaat pissusissaq eqqorlugu eqqiluutsuutinnissaannut akornutaammata, ulluunerani paaqqinnittarfinni atoqqusaannginnissaat inassutaavoq.

6.2 Assaat asannissaat

Assaat ersitsumik ipillit masattullu tamatigut asanneqassapput. Assaat asannerisigut ipeq ersitsoq assaallu tappiorannartuisa ilarpassui peerneqartarput. Assaat sivikinnerpaamik sekund-ini 15-ini asanneqassapput. Qaqorsaata avatangiisinut illersuinnermut ilisarnaatilik tipigissaateqanngitsoq atoruk assatillu allartissiamut pappiaqqamut, imaluunniit allarummut annoraaminermut atoreerpat ingerlaannaq errortassanngortinneqartumut panertivillugit allartikkitt. Assannut amerissaammik asaffiup eqqaaniittoqartariaqarpoq.

6.3 Assannik tunillannartuiaaneq

Inersimasut assatik panertut ersitsumillu ipeqanngitsut, soorlu nerisassalerilersinnatik aqqatinilluunniit atuereernerminni assamminnik tappiorannartuiaasinnaapput. Assaat ml-inik marlunniit tallimanut annertussusilimmik assannut sprit-imik, sekund-ini 30-ini kipisuitsumik panertivinnissaasa tungaannut tanineqassapput (ethanol imigassaajunnaarsitaq 70-85 % glycerin-imik 1 %-imiit 3 %-imut annertussusilimmik akusaq)¹⁵.

15. Suut assannut tappiorannartuiaatigissallugit piukkunnartutut nalilivigineqarsimanersut Statens Serum Institut - ip nittartagaani www.ssi.dk qallunaatut atuarneqarsinnaapput.

6.4 Aaqqatit

Aaqqatit nakorsaanermi atortakkat qajuusaasanik nakkalatsigaaanngitsut (CE-mik nalunaaqutsikkat) aammik timillu imerpalasortaannik allanik atuisinnaanermi ass. sorlukkut aattoqarnerani nangilersuinermi, perusuersartitsinermi, ikinillu saliinermi atorneqassapput. Ameq atortullu aammik mingutsikkat imeq qaorsaallu atorlugit salinneqassapput.

Aaqqatit peerneqarnerini tamatigut assaat asanneqassapput.

Periuseq qulaani pineqartoq paaqqinnittarfimmi tunillaassuuttoqarnera ilisima-gaani ilisimangikkaanniluunniit tamatigut atorneqassaaq.

Sulisut aaqqatinik naammagisaminnik namminnerlu toqqakkaminnik atugassin-neqartariaqarput. Aaqqatit latex-imik akullit sulisunit assammikkut nakorsartari-alimmik amerluuteqartunit meeqqanillu latex-imik sapigalinnit atorneqassan-ngillat. Taamaattuni latex-itulli illersuutaasinnaasunik ass. nitril-inik atuisoqar-sinnaavoq.

6.5 Anersaartuutit aqcutigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera

Tunillannartoq anersaartuutineersumit qisermiit assaat atortulluunniit aqcutiga-lugit imal. quersornikkut tangajornikkulluunniit silaannarmut siaruaattarpoq, tunillaaneq pillugu imm. 5.2 takuuk.

Anersaartuutineersoq qiseq assannut avatangiisinullu pitsaalioruk. Taamaammat assannut quersornallu tangajornak kakkissarfimmulli pappiaqqamut allatullu ajornarpat talinnut quersorlutillu tangajortarit assatillu asallugit. Kakkissarfik pappiara ataasiarlugu atoreerukku saqqumitinnagu kaasarfimmiitinnagulu igi-guk.

Qiseq attorukku assatit asakkit.

Eqqiluisaarneq qaffasissumik pitsaassuseqartiguk tagiagassat meeqqaallu atora-junnerusaat aalajangersimasumik eqqiartarlugit iperlu ersitsoq eqqiartaruk.

Meeqqat isersimanginnerini minutsini tallimaniit qulini inini igalaat matullu ammakaallugit ullormut arlaleriarluni silaannarissaasoqartassaaq.

6.6 Nerisat arrorfii aqputigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera

Tunillannartoq anaq meriaarlu aqputigalugit assanniit atortunut qanermulluunniit sut-i aqputigalugu siaruaattarpoq. Tappiorannartut ilaat atisani atortullu qaavini ulluni arlalinni uumasinnaapput, tunillaaneq pillugu imm. 5.2 takuuk.

Assasi avatangiisilluunniit anarternaveersaarlugillu meriaarternaveersaarsigik.

Aaqqatit saaliaqullu ataasiaannarlugu atugassaq meriaamik allarterninermi ator-takkit mingutsigarlu eqqiaanermut qaqorsaammik qaqorsaaserlugu asaguk. Aaqqaserlutit saaliaqutserlutillu nangilersuisarit.

Annamik meriaamilluunniit attuisinnaanermi tamatigut aaqqasertarit.

Aaqqatit peernerini annamik meriaamilluunniit attuinerne tamatigut assatit asat-takkit.

Atortut mingutsikkat eqqiluisaarnissamut maleruagassiat nalinginnaasut naapertorlugit eqqiakkat taamatullu atisat annoraamernillu allat maleruagassat taakku naapertorlugit errukkit.

Madrassit nangilersuisarfiit plastik-imik qalligaassapput. Madrassi qalequtaqar-tikkaluaraanniluunniit nangileereernerit tamaasa sprit-imik salinneqartassaaq. Tamatuma saniatigut madrassi ullormut marloriarlugu ersitsumillu mingutsin-neqarpat eqqiaanermut qaqorsaammik qaqorsaaserlugu asanneqartassaaq.

6.7 Apeq aqputigalugu tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera

Tunillannartoq ajussap marneranit, meeqqat amerluutaannit tuniluuttumit imal. ullup ingerlanerani ammip qaanit katagartunit assaat atortulluunniit aqputigalu-git tuniluuttarpoq. Tappiorannartut tunillannartut (ass. stafylokokkit) avatangiis-ine qaammagini arlalinni uumasinnaapput (ass. pequtini, oqorutini imal. pin-gussani), tunillaaneq pillugu imm. 2.5 takuuk.

Meeqqat amerluutaata tuniluuttup ajussalluunniit seerisui tappiorannartunik bakterissanik ulikkaarput meeqqallu mikisut eqqiluisaarnissamik paasinnissin-naangitsut ikiminnik attuanninniartuartarmata, meeqquerivimmu uteqqinnis-saannut maleruagassat meeqqat napparsimavallaanngikkaluarpataluunniit ma-linneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Taamatutaaq pissusissaq naapertorlugu assaat eqqiluitsuutinnissaat (siuliani

nassuiaat takuuk) eqqiaanerlu qaffassissumik pitsaassusilik nappaatinik tuniluut-sitsinaveersaarnermi pingaaruteqarput.

6.8 Nerisat aqcutigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera

Nerisat arrorsarfiisigut nappaammik tunillatsissinnaanerup pitsaaliornissaa ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarneq pillugu Sundhedsstyrelsen naqiterti-taani qallunaatuumi allaaserineqarpoq¹⁶. Uumasuuteqarnermi nakkutilliisoqar-fik/Veterinærembedet siunnersuillunilu meeqqeriviit igaffiini eqqiluisaarnissamut maleruagassiorsinnaavoq. uumasut@nanoq.gl attavigiuk. Fødevarestyrelsen qal-lunaatut ilitsersuusaa (Alt om Kost), ”Vejledning om hygiejneregler for køkke-ner i børneinstitutioner” immikkut isumassarsivissatut maleruagassatullu inner-suussutigineqarpoq¹⁷.

6.9 Annertusisamik eqqiluisaarneq

Nappaalasoqalersillugu piffissami aalajangersimasumi annertusisamik eqqilu-isaartoqartariaqalersinnaavoq. Taama pisoqassatillugu meeraaqqerisoq pisari-aqarpallu Nunatsinni Nakorsaaneqarfik suleqatigineqartarput. Annertusisamik eqqiluisaarnissami maleruagassat Sundhedsstyrelse-p meeqqerivinni eqqilui-saarneq pillugu saqqummersitaani nassuiaatigineqarput.

16. Ulluunerani paaqqinnittarfinni eqqiluisaarneq - Hygiejne i Daginstitutioner. Anbefalinger om forebyggelse og sundhedsfremme for børn inden for hygiejne, miljø og sikkerhed. 4. ud-gave. Sundhedsstyrelsen 2009.

17. Meeqqeriviit igaffiini eqqiluisaarnissaq pillugu ilitsersuut: <http://www.altomkost.dk/nr/rdonlyres/fd0e427b-b79b-4eed-8b0a-71a9fa7df542/13354/endeligvejledning991.pdf>.

7. Nappaatit tuniluuttut

Tulliullugit meeqqat nappaataat tuniluuttut nalinginnaanerusut nassuiarneqarput. Quppernermi kingullermit takussutissiami nappaatinut ataasiakkaanut tunngatillugu tunillatsinnermiit napparsimalernermit, tunillaasinnaanermut meeqqerivimmukaqqissinnaanermullu piffissat nalunaarsorsimapput.

Nappaatit ilaasa meeqqerivinni nalornissutaagajunnerusartut nassuiaatitaat takinerupput.

Nappaatinut ataasiakkaanut tunngatillugu pitsaaliuinissap paaqqinnittarfimmi eqqarsaataanissaa naapertuuppat ilanngullugu nassuiaatigineqartarpoq.

Immikkoortoq ”Paasissutissiissutit allat” nappaatit pillugit angajoqqaanut paasissutissanik imaqarpoq. Taakku anillatsillugit nivinngarneqarsinnaapput.

7.1 Toqqusaarlunneq (tonsillitis acuta) aniornininnerlu (scarlatina)

Tappiorannartunik bakterissanik patsiseqartumik toqqusaarlunneq streptokokinik patsiseqarajuttarpoq. Streptokokkit ilaat toorneeqqanik aappalaartunik aniorninitsitsartumik toqunartuliortarput. Streptokokinik patsiseqartumik toqqusaarluuteqarluni aniorneqalerneq skarlagensfeber-imik taaneqartarpoq.

Tunillatsinneq

Tunillannartoq qisermiit assaat atortulluunniit tamatuminnga mingutsinneqarsimasut aqutugalugit (pinngussat matut tigummivii assigisaallu) imal. quersorne-
rup silaannakkut serpalinnerisigut siammaattarpoq, tunillaaneq pillugu imm. 5.2 takuuk. Inuk napparsimassutiginnisaminik tunillatsissimasoq tunillaasuusinnaasarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Meeqqap tunillatsinneraniit penicillin-imik nakorsartinnerata aallartinneraniit ullut marluk qaangiunnerisa tungaanut.

Pitsaaliuineq

Imm. 6.5-imi anersaartuutit aqutugalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnera takuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit nappaatip ersiutaasa takkuttarnerat: ullut unnuallu ataatsimiit pingasut.

Nappaammut ersiutit tassaapput kissarneqarneq, iisinermi anniarneq, toqqusaani qinersit qalippersimaneri nalinginnaasumillu peqqissutsip nappaammit sunnigaaanera. Toqqusaani qinersit suanngartarput ippinnarsillutillu. Tappiorannartut bakterissat toqqusaarlummut patsisaappata virus-inik patsiseqartumit ersiutaat sakkortunerusarput.

Skarlagensfeber toqqusaarlunermik aallarniuteqarpat ullut marlussuit qaangiunnerini aniornerit takkuttarput. Aniornerit naaniit aallartillutik timip sinneranun siaruaattarput ilaatigullu qungaseq avatillu ilanngussinnaasarlugit. Kiinaq aappalorullersinnaasarpoq oqarlu aappillerluni.

Aniornerit meqquteeqqat kapputtakkat nuuisut ammalortutut atsigisut imminnut qanittuaraallutik ataatsimoortut ameq assigiimmik aappillersittarpaat (skarlagensrødt). Ameq panerluni siggilalersarpoq. Nakorsarneqarani sap. ak. ataatsip ingerlanerani aniornerit asinngartarput. Aniornerit takkunneriniit sap.ak. ataatsip marluluunniit qaangiunnerini assanni isikkanilu ameq katagalersinnaasarpoq.

Skarlagensfeber arlaleriarlugu nappaatigineqarsinnaanngilaq tappiorannartorli bakteria nappaammut patsisaasoq kingorna aniorneritaqanngitsumik ass. toqqusaarlutaalersinnaavoq.

Nakorsartinneq

Streptokokkinik patsiseqartumik toqqusaarlunneq skarlagensfeber-ilu penicillinimik nakorsarneqartarput.

Kingunerluutaasinnaasut

Toqqusaani qinersit aappaata tunua, iggiaq qungatsimiluunniit qinerseq ajuaqarfiulersinnaavoq.

Navianartorsiornermut ersiutit

Anernilulerneq iisiniarnerullu ajornartorsiutaanera. Aatsarluarsinnaannginneq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq penicillin-imik nakorsartilernerminiit ullut marluk qaangiunnerini nappaammut ersiuteqanngikkuni meeqquerivimmukaqqissinnaavoq.

7.2 Meeqqani ammikkut aseruuttoorneq tappiorannartunik bakterissanik patsiseqartoq

Nalinginnaasumik ammip qaava nappaateqalersitsisanngitsunik tappiorannartoqarpoq. Ammikkut aseruuttoortitsigajuttut tassaapput bakterissat stafylokokkit imal. streptokokkit. Inuit pingajorarterutaasa missaat amimikkut sordummikkullu stafylokokkeqarput. Ilaanni bakterissat taakku antibiotikanut akiuussinnaasuseqalersarput taamaattullu taaguutigaaat MRSA¹⁸. MRSA-p stafylokokkillu allat nappaammut ersiutaat assigiipput MRSA-ili tuniluunnissaa pitsaaliorniarnegarmat, stafylokokkit taakku pillugit immikkut maleruagassaqarpoq. Immikkoortoq MRSA-mut tunngasoq takuuk.

Meeqqat (inersimasullu) amerluutillit /eksemeqartut allanut sanilliullutik ammikkut aseruuttoorsinnaanerat qaninneruvoq. Bakterissat amerluummik ajonerulersitsisarmata peqqinnissaqarfimmit amerluut pillugu innersuussutit maleruarneqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Meeqqani ammikkut aseruuttoornerit nalinginnaanersaat tassaapput meeqqat amerluutaat tunilluuttoq ajussallu. Tinupasut imal. filipinsit inuusuttuni takusaagajuttut meqqerfikkut aseruuttoornerupput tamatigoruinnangajallu navia-naateqaratik.

7.3 Ajussat (folliculitis/furuncler)

Ammikkut ajuarneq tamatigungajak bakterissanik stafylokokkinik patsiseqarpoq.

Tunillatsinneq

Tunillannartoq marnermiit assaat atortulluunniit aqutigalugit siaruartartoq. Inoqutigiinnut siaruaakkajunnerusarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Ajussap maqilerneraniit panernissaata tungaanut.

Pitsaaliuineq

Amermiit tunillatsissinnaanerup pitsaaliornissaa pillugu immikkoortoq 6.7 takuuk.

18. Stafylokokkit sungaartut Methicillin-imut akiuussinnaassusillit.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit nappaateqalerneq: Ullualuit.

Annikitsumi ippinnartoqarnera aappillersimanera pullannera kingornalu marnininnera. Annertuumik ajuarneq inuummarliuutaalluniluunniit kissarneqaataasinnaavoq.

Nakorsartinneq

Ajussat nakorsarneqartariaqartarnerat nalinginnaasuvoq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassaq

Ajussamit misissugaq tappiorannartunik antibiotikanut akiuussinnaassuseqalersimasunik patsiseqartoq paasineqarpat, maleruagassat immikkut ittut atuutsineqassapput, MRSA pillugu immikkoortoq takuuk.

Meeqgerivimmukaqqinnissaq

Ajuaq seeriunnaarluni panerpat.

7.4 Meeqqat qumaat (enterobiasis)

Meeqqat qumaat mikisuupput inalukkaniittarlutillu. Qumaat erluup ammarnanut anillallutik kinguaassioqarput.

Tunillatsinneq

Qumaat kinguaassaasat sanngisuujupput oqorutini pujoralammilu sapaatip akunneri marluk uumasinnaasut. Meeqqat erlummikkut kumeriarlutik assatik miluppatigik qumaat kinguaassaasat qarniniit tuniluutissapput.

Tunillaasinnaaffik: tunillatsinnermiit sap. ak. marluk qaangiunneriniit nakorsartinnerup aallartinnissaata tungaanut.

Pitsaaliuineq

Perusersareermermiit tamatigut assaat asanneqartassapput, meeqqat qumaqarpata inoqutigiit oqorutaat erroneqassapput.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Sap. ak. 2-6.

Nappaatip ersiutituaraa unnuakkuunerusoq erlukkut ungilatsitsineq niviarsiaqqanilu nalikkaakkut ungilatsitsisinnaaneq. Qumaat annami innareerermilu erluup ammarnata eqqaani ersiinnartarput. 1 cm-isut takissuseqarput ujalussiamullu qaqortumut eqqaanartuullutik.

Nakorsartinneq

Nakorsaq qumaajaatinik nakorsaatissiisinnaavoq. Inoqutigiit tamarmik ataatsikut nakorsartittariaqassapput. Nakorsartinneq ilutigalugu oqorutit iluatigullu atisat 60° C ataannagu kissasusilimmi errorneqassapput. Assaat asalluarneqassapput kukiillu naatsut kukinnut børstinik kuminneqassallutik.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Killilersugaanngilaq.

7.5 Meeqqat amerluutaat tuniluuttoq (impetigo)

Amerluut tuniluutiasorujussuaq bakterissamik stafylokok-iugajunnerusunik streptokok-iugajunnerusunilluunniit patsiseqartoq.

Tunillatsinneq

Ikit seerinerinit assaat atortulluunniit aqutigalugit tuniluuttarpoq. Napparsimassutiginagu bakterissamik solumminniititsisut tunillaasinnaapput.

Tunillaasinnaaneq: Ikit seerisillugit qalipaqtartillugillu.

Pitsaaliuineq

Amermiit tunillatsissinnaanerup pitsaaliornissaa pillugu immikkoortoq 6.7 taakuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullualuit.

Amerluut tuniluuttoq toorneerannguanik aappaluttunik erngerlutik seerilersartunik kingornalu sungaarujuttunik qalippertartunik aallarniuteqarajuppoq.

Timip ilaa sunaluunniit amerlertarpoq qinngalli qanillu eqqaa ingasannerusarluni. Inoqutiginnut allanut tuniluukkajuttuuvog.

Nakorsartinneq

Meeqqat amerluutaata tuniluuttup nakorsagassaasarnera nalinginnaasuuvog.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Amerluutip seerineranit misissugaq tappiorannartunik penicillin-inut akiuussin-naassuseqalersimasunik patsiseqartoq paasineqarpat, maleruagassat immikkut ittut atuutsinneqassapput MRSA pillugu immikkoortoq takuuk.

Meeqgerivimmukaqqinnissaq

Amerluutip tuniluuttup amerlernerit panivitsinnagit qalipaalu katatsinnagit meeqgerivimmukaqqittoqassanngilaq. Nakorsartinneq aallartereeraluaq amerluut tiniluussinnaavog.

Meeqqat atuartut assatik asattarlugit eqqiluisaarsinnaanerummata amerlernerit annertuallaanngippata asserlugit atuariartorsinnaapput atuareernermilu paaqqinnittarfiliarsinnaallutik. Eqqiluisaarnissamik ilitsersuilluarnikkut assaallu asaku-laarnerisigut tuniluteqqilernissaat pitsaaliorneqarsinnaavog.

7.6 Timminneq meriarnerlu (aqajaqqukut inalukkakkullu aseruuttoorneq)

Timminneq tassaavog tassanngaannaq imiinnartut ittumik anaqalernerq imal. ul-lup unnuallu ataatsip ingerlanerani arlaleriarluni aqitsumik anartarnerq. Timminnertut taaneqassappat meeqqap nalinginnaasumik anarisartagaanit kinissusaa imal. anartarnerup akulikissusaa ersarissumik allaassuteqassaaq. Timminneq tappiorannartunik virus-inik, bakteerissanik imal. miluuttunik patsiseqarsinnaavog. Toqunartunittoornerit ilaannut timminneq ersiutaasarpog aseruuttoornerniluunniit ersiutaasunut ilaasarluni.

Naarlunneq, meriarneq timminnerlu ilukkut nappaatinut allanut patsisaasinnaapput. Tamatuma saniatigut naat avataanni nappaatit arlalissuit, ass. toqqusaarlunneq, siuserineq quullu aqquataagut aseruuttoorneq, meeqqani nukanganerusuni meriarnermik timminnermilluunniit ilaqartinneqartarput.

Naalungiarsunni meeqqanilu nukanganerusuni tappiorannartut virus-it pingaartumik norovirus (Roskildesyge), kiisalu rotavirus ukiuunerani nalinginnaaneru-sartog timminnermut patsisaagajunnerupput.

VTEC (tappiorannartog E-coli verocyto-toksin-imik toqunartuliortoq) coli-bakteriaavog immikkuullarissog timminnermik aammik akoqarajussinnaasumik

ersiuteqarsinnaasartoo. Qaqutigut nappaat taanna tartut suliunnaarnerannik kinguneqartumik peruluutaalersinnaasarpoo. Taamaammat VTEC immikkut piunasaqaatitalinnik maleruagassaqarpoo (kingorna tamatumunnga tunngasoq takuuk). VTEC inummiit inummut, uumasut tamugartortut ilaanniit inunmut, kiisalu nersussuup neqaanit nerisassiat imal. tamugartortut anaannik mingutsin-neqarsimasut aqutigalugit tuniluuttarpoo.

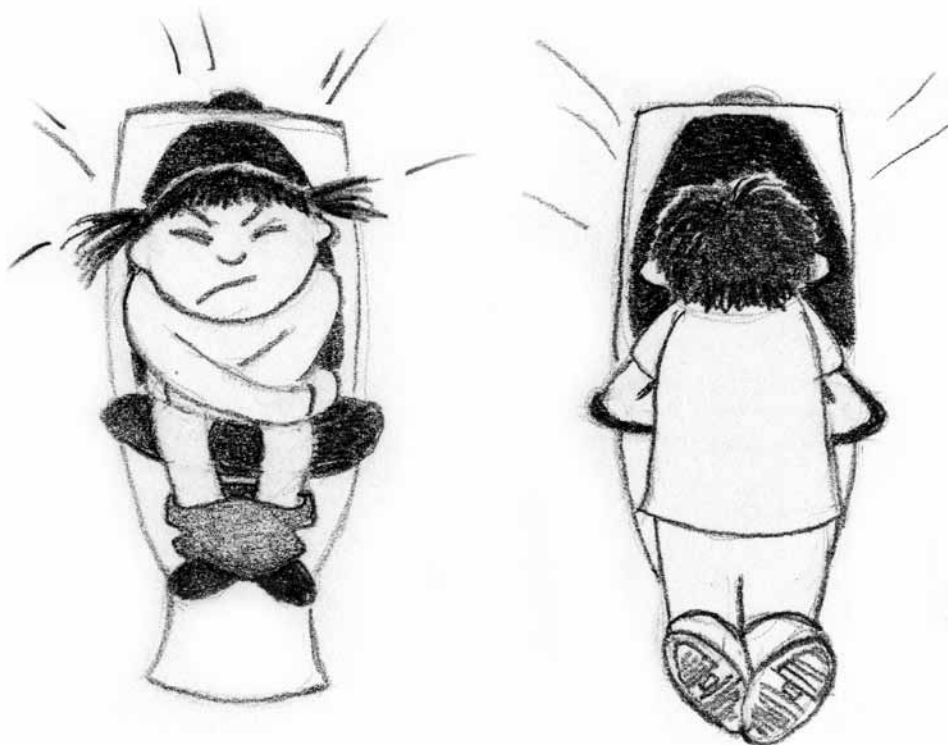
Paaqqinnittarfinni bakterissanik miluuttunilluunniit allanik patsiseqartumik timminermik nappaalasoqartualersinnaasarportaaq.

Tunillatsinneq

Annami meriaamilu tunillannartoo assaat, atortut nerisassalluunniit aqutigalugit siaruaattarpoo. Pingaartumik norovirus, suulluunniit qaavini sivirusumik uumasinnaasoq, eqqiaalluarualarluni eqqiluisaarluarualarlunilu peeruminaatsuuvoq.

Tunillatsissimasuniit sulili napparsimalersimangitsunit, ilaqtariinnit timmit-tuneersunit, napparsimasunit imal. suli ajorunnaarluaratik meeqqerivimmut utertunit tunillatsinneq, tassaavoq meeqqerivinni nappaatit tuniluunnerannut patsisaasut pingaarnersaat.

Bakterissanik Salmonella-nik Campylobacter-inillu patsiseqartumik naarluute-qarneq nerisatigut tuniluunnerusarmat, virus-imik patsiseqartunit tunillannanginneruvoq.

Pitsaaliuineq

Nappaatip assaat aqqutigalugit tuniluuttarnera siaruaatinnginnissaalu anguniar-lugu pingaartumik perusuersareermermi nangilersuereermermilu assaat eqqiluit-suutinissaat pingaaruteqarpoq. Pitsaaliuinermit tunngatillugu imm. 6 takuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Ullut marlussuugajuttarput.

Naakkut aseruuttoornermit ersiutaagajuttut tassaapput meriarnej, timminnej naarlunnerlu immaqalu kissarneqarnej. Naarlunnej ataannarani kipisaqattaar-tumilli annernartuugajuppoq. Suna patsisaasoq apeqqutaalluni nappaammut er-siutit assigiinngissinnaasarput. Nappaatip ersiutai kisiisa toqqammavigalugit nappaammik suussusersiniaaneq ajornartuugajuppoq.

Nakorsartinnej

Meeraq pingaartumik meriartarpat kissarneqarpalluunniit imermik amigaateqa-leqqunagu imerluarnissaa pingaaruteqarpoq. Qaqutiguinnaq naakkut aseruut-toorneq nakorsartariaqarsinnaasarpoq taamaassappat nakorsap innassutaa naa-pertorlugu nakorsaaitortoqassaaq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Peqqinnissaqarfik attavigineqassaaq:

- Naalungiarsuuppat
- Anaa aattaqarpat naallu anniarinerinut ersiuteqarpat
- Meeraq nukillaangalluni avatangiisiminut soqutigisaqanngippat
- Meeraq imernikippat imal. nangii panerpata annikitsuinnarmilluunniit ma-sattarpata
- Nakorsartinnej aallartitaq iluaqutaanngippat meerarlunniit nappaammik nangitseqqippat.

Naarluutit timmissutaasartut ilaanni nappaalassutaasartunilu, meeqqap (inersi-masulluunniit) meeqquerivimmuteqqinnginnermini peqqissilluarsimanissaata saniatigut, annap misissornerani marloriarluni tappiorannartunik nappaateqaler-sitsisartunik pingaartumik VTEC Shigella-lu akoqannginngerata qulakkeeqqaar-nissaa, Nunatsinni Nakorsaaneqarfup piunasaqaatigisinnavaa.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissippat anaalu pissusissamisut isikkoqaleqqippat. Tappiorannartu-mik noro-virus-imik patsiseqartumik naarluuteqarnermi (Roskildesyge) timmik-kunnaarnerup meriarunnaarnerullu kingorna ullut marluk qaangiunneranni aat-saat meeqquerivimmukaqqissinnaaneq innersuussutaavoq. Tappiorannartunut VTEC Shigella-mullu tunngatillugu maleruagassat immikkut ittut qulaani takukkit.

7.7 Kilaat (scabies)

Amerluut ungilattoq kilaap uumasuaanik patsiseqartoq.

Tunillatsinneq

Kilaat ilaqutariinni tutittakkanut tuniluuttarpoq. Inoqutiginnngisanik tunillaaneq qaqutigoortuuvoq. Meeqqat minnerit tiggummisaanerusarnerat pissutigalugu meeqqerivinni qaqutigut tuniluussinnaasarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Tunillatsinnerup kingunitsiaaniit nakorsartilernerup tungaanut.

Ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernerup tungaanut: Siornatigut tunillatsissimanngitsuni sap. ak. sisamat qaangiunneranni ungillerisoqalersarpoq siornatigullu tunillatsissimasuni ullualuit qaangiunnerini ungillerisoqalersarluni.

Kilanneq tunillatsinnermiit sap.ak. 3-6 qaangiunneranni pingaartumik unnuami timi tamakkusallugu ungillerinermik ersiuteqartarpoq. Meeqqat ukioqalinngitsut kiinaat kasserilu kilalersarputaaq.

Ungilleringaatsiaraluaraanniluunniit kuminnikkut kimillannerit tinupasullu anikitsuinnaagajupput. Kilanneq pingaartumik inunni eqqiluisaarluartuni suususersiuminaatsuusinnaasarpoq.

Nakorsartinneq

Ungilatsitsinermi kilassorinninnermilu, nappaatip suususersinissaa nakorsarneqarnissaalu siunertaralugit, nakorsaq attavigineqassaaq.

Kilaasut paasineqarpat inoqutigiit allallu kilattup tutitarisimasai tamakkerlutik nakorsartittariaqarput. Ilaquttat ilaat sulii ersiuteqanngikkaluamik tunillatsissimasinnaammata, ataatsikkut nakorsartinnissaq pingaaruteqarpoq. Nakorsartinermi allarutit oqorutillu minnerpaamik 60° C-imik kissassusilimmi erroneqasapput. Nakorsartereernermi tunillaasoqarsinnaajunnaassaaq ungillerisoqarallarsinnaalunili.

Kilattoqartillugu maleruagassat

Meeqqerivimmi meeqqat sulisulluunniit allat nakorsartariaqanngillat. Kingullermik kilattoqarneraniit sap.ak. 3-6 qaangiunnerini meeqqat akornanni ungilleralunilu amerlertoqarnera maluginiarneqassaaq.

Meeqqerivimmukaqqinnissaq

Nakorsarneqalereernermi.

7.8 Nuffaserneq (sorlukkut, torlukkut iggissakkullu aseruuttoorneq) tappiorannartumillu virus-imik patsiseqartumik toqqusaarlunneq (tonsillitis acuta)

Nuffaserneq toqqusaarlunnerlu tappiorannartunik virus-inik iggissamik anersaartuutinillu ajoqusiisartunik assigiinngitsorpassuarnik patsiseqarput. Nappaatit taakku pingaartumik meeqqani minnerni nalinginnaasuupput.

Tunillatsinneq

Anersaartuutiniit qiseq assaat atortulluunniit aqcutigalugit imal. quersornikkut tangajornikkulluunniit silaannarmut serpaliinikkut nappaat tuniluuttarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Ersiutit takkunnissaat ullormik unnuamillu ataatsimik sioqqullugu napparsimalernermit ullut tallimat qaangiunnissaasa tungaanut.

Pitsaaliuineq

Paaqqinnittarfimmi nappaatip tuniluunnerata annikillisinniarnani assaat eqqiluutsuutilluarnissaat maleruagassani pingaarnersaavoq. Assaat asakulaneqassapput kakkeereernermilu tamatigorluinnaq asanneqartassallutik. Akulikitsumik silaannarissaaneq pingaaruteqarpoq. Pappiaqqamut ajornartoofimmilu talinnut tangajortarit/quersortarit. Meeqquerivimmi nuffattoqartillugu akulikitsumik pingussat asanneqartassapput. Tunillatsinnaveersarneq pillugu imm. 6 tassanilu imm. 6.5 anersaartuutit aqcutigalugit tunillatsissinnaanermut pitsaaliuineq takukkit.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: tappiorannartup virus-ip suunera apeqqutaalluni ullut 1-7.

Aseruuttoorfiup sumerpiaq innera apeqqutaalluni nappaammut ersiutit nalinginnaanerusut tassaapput kakkilertaneq, iggiarlunneq, quersorneq, toqqusaarlunneq iisiniarnermilu anniarneq. Meeqqat qasoqqagajuttarput, uumilallutik, illigisaqaratik sorluumminnillu milinngatitsinertik pissutigalugu qanermikkut anersaartortarlutik. Meeqqat minnerusut ilaanneeriarlutik meriartarput. Meeqqat mikisut nuffasernerminni kissarneqalerajuttarmata nappaat nualluummut influenza-mut eqqaanarsinnaavoq.

Annertuumik nuffaserneq meeqqat nalinginnaasumik sammisaqarsinnaaneranun akornutaasumik kissarneqaataasinnaavoq, ilaatigut marneqarsinnaasumik kakkilertanarluni sakkortuumilluunniit quersuutaasinnaalluni.

Torlut ameraasaannik pullatitsineq meeqqani mikisuni anernikilliutaasumik nipilimmik quersuutaasarpog (pseudocroup).

Tappiorannartut virus-it ilaat anersaartuutinik ilorpasinnernik ajoqusiigajunne-rusarnermikkut puat sulluaraannik nuffersitsisarput (bronkitis) imal. nuammik nipititsinermik kinguneqartitsisarlutik. Pingaartumik tappiorannartoq Syncytial-virus (RS) meeraaqat ukiuini siullerni puat sulluaraannik nuffersitsisinnaasar-toq puannilu nuammik nipititsinermik kinguneqartitsisinnaasartoq, meeqqani annerni inersimasunilu nalinginnaasumik nuffasissutaasapoq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq ersiutaali annikillisinniarneqarsinnaapput.

Kingunerluutaasinnaasut

Nappaatit tuniluuttut tappiorannartunik virus-inik patsiseqartut aseruuttoorner-nik bakterissanik patsiseqartunik kingunerluutitaqartinneqarsinnaapput.

Siuserisoqalersinnaavoq, kiinnami sulluaqqani aseruuttoortitsisinnaalluni, toq-qusaarluutaasinnaalluni, torluluutaasinnaalluni, puat sulluaraasigut aseruut-toorutaasinnaalluni puakkullu nuammik nipititsinermik kinguneqartitsisinnaal-luni. Kingunerlutsitsinermi peqqinnissaqarfik iliuuseqarnissamut isummertussaq saaffigineqassaaq.

Navianartorsiornermut ersiutit

Anersaartuutitigut aseruuttoornermi ersiutit makku maluginiagassaapput:

- Kalisattumik anerterineq
- Nipilimmik quersorneq
- Anernikilliorneq
- Sigguit tungujortinnerat
- Iisiniarneq ajornakusuungarmat meeqqap qisiniluunniit iissinaanngippagu nuakuinnarpallu.

Taamaattoqarnerani nakorsaq piaarnerpaamik attavigineqassaaq. Meeqqat uum-malluttut astma-qartulluunniit anersaartuutiminniit nappaammut ersiutillit im-mikkut nakkutigisariaqarput.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissippat. Meeqqap peqqissineranut suliluunniit peqqissinnginneranut tunngatillugu imm. 2.1.1 takuuk.

7.9 Nuffasernermi siggukkut aseruuttoorneqalerneq (herpes)

Nappaat tappiorannartunik virus-inik patsiseqartoq amermi tinupasuaqqanik ataatsimoortunik pullaqisunik ersiutilik. Inuit amerlanersaat meeraanermiilli tunillatsittarput amerlanngitsulli nappaammut ersiuteqartarlutik.

Tunillatsinneq

Pullaqinerit seerinerannit tunillannartua pingaartumik assaat aqutugalugit siaruaattarpoq. Napparsimassutiginaq virus-imik timiminniittullit qisiannit nappaat tuniluukkajunnerusarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Pullaqisoqalerneraniit taakku panernissaasa tungaanut.

Pitsaaliuineq

Eqqiluisaarneq assaallu asattarnerat tuniluunnermik annikillisitsisinnaavoq, amerlanerilli peqqissunit tunillatsittarnerat pissutigalugu paaqqinnittarfimmi avataaniluunniit pitsaaliuineqavissinnaangilaq. Ameq aqutugalugu tunillatsisinnanerup pitsaaliorneqarnera pillugu imm. 6.7 takuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullut 2-12.

Amerlanertigut pullaqinerit kingusinnerusukkut takkuffissaata nalaagut ammip aappillerneragut, kakikkaalunneragut unqillerneragullu nappaat aallartittarpoq. Ullut marlussuit qaangiunneranni pullaqinerit 1-2 mm-isut atsigisut ataatsimoorut qarnup eqqaaniikkajunnerusumi takkuttarput. Pullaqinerit erniinnaq qaartarput amerlerninnguuttarlutillu ammasut, sapaatillu akunnera ataaseq qaangiukaangat panertarput.

Nappaatip takkuteqqaarnera inuummarluutaasinnaavoq qinersit suanngarlutik ilaatigullu kissarneqaataasinnaalluni. Taamatuttaaq qarnup ameraasaa nappaammit eqqugaasinnaavoq. Kingorna taama eqqugaaneq annikitsumik amerluutaagajunnerusarpoq.

Allamik nappaateqarnermut atatillugu kingullermik amerlerfiup nalaagut takkuteqqikkajuttarpoq ilaasalu seqinnisaarnermut immamilu nalunnguarnermut atatillugu nappaat nangiteqqissinnaasarpaat.

Nakorsartinneq

Virus-inut toqoraatinik nakorsaateqarnikkut ajorunnaarasuartinniarneqarsinnaavoq. Pullaquisoqalerpat tarnummik zink-imik akulimmik panertinneqarsinnaaput.

Kingunerluutaasinnaasut

Meeqqap nuffasernermini siggummigut aseruuttoorneqalenera ilaannikkut bakterissanik mingutsinneqarsinnaasarpog taamaasillunilu amerluutinngortarluni tuniluuttoq, immikkoortoq 7.5 atuaruk.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq nuffasernermini bakterissanik aseruuttoorfiunngitsumik siggummigut amerlersog paaqqinnittarfimmukarsinnaavoq atuariartorsinnaalluniluunniit.

7.10 Savarneq (parotitis epidemica)

Meeqqat nappaataat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq qinersinillu qisiliortunik aseruuttoortitsisoq. Meeqqanik akiuussutissiisarneq pillugu maleruagassanut savarnermut akiuussutissiisarnerup ilaanera patsisaalluni nappaat qaqutigooortunngorpoq (MFR).

Tunillatsinneq

Nappaat assaat atortulluunniit qisermik, quersornikkut tangajornikkulluunniit silaannarmut serpaliussanit mingutsinneqarsimasut - aqutigalugit tuniluuttarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Tunillatsissimasinnaanermit ullut tallimat qaangiunneranniit napparsimalernermit ullut tallimat qaangiunnerannut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermit napparsimalernej: Sap. ak. 2-3.

Savarnermut ersiutaagajuttut tassaapput kissarneqalaarneq, siutit sioraatinginnguisigut ippinnartumik pullattoqarnera. Nappaammut ersiutit sapaatip akunnerata ingerlanerani peerukkajupput.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq.

Savartoqartillugu maleruagassat

Savartoqartillugu iliuseqartoqarnissaa Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisussaaffigaa.

Kingunerluutaasinnaasut

Nukappiaqqat inuusuttunngulersut isummikkut annernartumik aseruuttoorsinnaapput. Savarnermut kingunerluut alla tassaavoq qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq nalinginnaasumik peruluutaasanngitsoq taamaattorli napparsimavimmi uninngassutaasariaqartartoq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Siusinnerpaamik napparsimalernermit ullut arfinillit qaangiunneranni.

7.11 Tingulluut tunillannartog (Hepatitis A)

Tingulluut aseruuttoornertut ittoq tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq. Meeqqat mikisut nappaat sungarpallaatigigajunngimmassuk, meeqqap avatangiisaasa arlaat inersimasog napparsimalerpat nappaatillu tuniluunnera taamaasilluni paasineqarpat, tamatuma tungaanut meeqquerivinni malugineqarani tuniluussinnaasarpoq.

Tunillatsinneq

Nappaat assaat atortullu annamik mingutsikkat qanermut tutsinneqarnerisigut tuniluuttarpoq.

Tappiorannartup virus-ip anarineqarneragut tunillatsinnermiit sap.ak. 2-3 qaangiunneranniit napparsimalernerup kingorna ullualuit qaangiunnissaasa tungaannut nappaat tunillaattarpoq. Nunanut allanut angalanermut atatillugu siulermik tunillatsittoqarajuppoq.

Pitsaaliuineq

Tingulluummik hepatitis A-mik paaqqinnittarfimmi nappateqartoqartillugu eqqiluisaarluarneq immikkut pingaaruteqarpoq. Nappaat meeqqat akornanni ersarisunik ersiuteqartanngimmat anarlu aqputigalugu tuniluussinnaasarmat, eqqiluisaarnissaq pillugu maleruagassat nalinginnaasut, nerisat arrorffi aqputigalugit tunillatsissinnaanerup pitsaaliorneqarnissaanut maleruagassat imm. 6.6-imi eqqartorneqartut, malinneqarnissaat tamatigut pingaaruteqarluinnarpoq. Meeqqamut maleruagassaq pingaarnerpaaq tassaavoq neritinnani perusersareernermilu assaat asannissaat.

Nunanut allanut angalalinnginnermi akiuussutissinneqarneq nappatsaaliuutaavoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernermit: Sap. ak. 3-6.

Nappaat timip tamarmiusup ippinnarneranik, merianngunermik, kissarneqarnermik, ilaatigullu naarlunermik, timminermik meriarnermillu aallarniuteqara-

juttarpoq. Sapaatip akunnerata qaangiunnerani isit qaqortortaamerlu sungarpallalersarput. Qooq taarsisarpoq anarlu qaqortilluni. Tamatuma kingorna kisarneq appartarpoq napparsimasorlu pitsannguumisararluni.

Nappaat meeqqani inuusuttunilu nalinginnaasumik peruluutaaneq ajorpoq inersimasunili peruluutaasinnaasararluni.

Nakorsartinneq

Napparsimalereermermi nakorsarneqarsinnaasannilaq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Paaqqinnittarfimmi tingulluummik hepatitis A-mik nappaalasoqartillugu pitsaaliuinnermut atatillugu iliuseqarsinnaanissaq siunertaralugu, Nunatsinni Nakorsarneqarfik attavigineqartariaqarpoq (meeqqat, sulisut, angajoqqaat, immaqalu allat).

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissipat.

7.12 Tingulluut tunillannarteq (Hepatitis B)

Tingulluut aseruuttoornertut ittoq tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq.

Tunillatsinneq

Nappaat aak aqcutigalugu ass. kapuummut kapinikkut, atoqatigiinnikkut, allatigullu qanigisanut, kiisalu meeqqap inunngornerani arnaanit tunillaattarpoq. Tappiorannarteq virus napparsimalerneq sap. ak. pingasunik sioqqullugu tamatumalu kingorna qaammatini arlalinni virus aammiittarpoq. Ataavartumik tingulluuteqalernermi ukiut arlerlugit aak virus-imik akoqartarpoq.

Meeqqat ass. pinnguarnikkut, ajutoornikkut kiitinnikkulluunniit, qiseq aalluunniit aqcutigalugit ameq ameraasarluunniit pitarlugu tunillaasinnaapput.

Pitsaaliuineq

Meeqquerivimmi tingulluummik hepatitis B-mik nappaateqartoqarnera ilisimanngikkaluaraanniluunniit aak ass. qinngakkut aattoqartillugu kilernermilluunniit saliinermi tamatigut taamatuttaaq aqqataarnermilu assaat asaneqassalutik.

2010-mi septembarip aallaqqaataaniit inoorlaanut tamanut tingulluummut hepatitis B-mut akiuussutissinneqarnissaq neqeroorutinngorpoq¹⁹.

19. Meeqqanik akiuussutissiisarneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup maleruagassiaa.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Qaammatit 2-4.

Nappaat ilaatigut illigisaarunnermik, meriarnermik, naarlunnermik immaqalu timminermik aallaqaateqartarpoq. Allatigut kissarnej tassangaanaq qaffassinnaasarpoq niaqorlunnermillu, kiisalu nukitsigut naggussatigullu anniarnermik ilaqtinneqarsinnaalluni. Tamatuma kingorna tamatigungajak sungarpallannermik kinguneqartarpoq. Nappaat sapaatip akunnialuiniit qaammatit arlallit pallilugit sivissuseqartarpoq. Meeqqani inuusuttunilu sakkukitsumik atugaagajunerusarpoq. Ataasiakkaat pingaartumillu inoorlaat meeqqallu minnerit nappaat ataavartumik attatarilersarpaat.

Nakorsartinneq

Tassangaanaq napparnej nakorsarneqarsinnaanngilaq.

Taama napparsimasoqartillugu maleruagassat

Tingulluummik hepatitis B-mik nappaatillit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutiginnissaat peqqinnissaqarfiup pisussaaffigaa.

Meeqqap tingulluummik hepatitis B-mik nappaateqarnera pillugu, angajoqqaat allat ilisimatinnissaat, meeqqap angajoqqaavisa pisussaaffiginngilaat. Sulisut inatsit malillugu nipangiussisussaataapput. Nappaat pillugu paasissutissiineq imm. 2.2-mi takuuk.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqat inersimasullu peqqissigunik meeqqueriviliaqqissinnaapput. Ataavartumik hepatitis B-mik tingulluutilinnut killilersuisoqanngilaq.

7.13 Hiv-mik tunillatsinneq (human immunodefekt virus)

Tappiorannartumik virus-imik anigugassaannigsumik nappaateqalersitsisumik nakorsarneqanngikkuni ukiut arlallit ingerlanerini kigaatsumik timip nappaatitut akiuussinnaassusianik aserorterisumik patsiseqartoq aids-imillu nappaateqalersitsisartoq.

Tunillatsinneq

Atoqatigiinnikkut aak aqutigalugu, kiisalu naartuunermi, erninermut atatillugu milutsitsinermilu aatsaat tuniluuttarpoq. Nalinginnaasumik attaveqatigiinnikkut qisikkulluunniit tuniluuttanngilaq. Amej kimillanneqanngippat aak aqutigalugu tunillatsittoqarsinnaanngilaq.

Nappaammut ersiutit

Qinersit suanngartut eqqaassanngikkaanni kingusiinnakkut aatsaat nappaammut ersiutit takkuttarput.

Nakorsartinneq

Nakorsaatiit iluaqutaalluarput. Ullormut nakorsaatiortuarnikkut nappaat ersiuteqartinnagu ukiorpassuarni attanneqarsinnaavoq tappiorannartuali (HIV) nungutinneqarsinnaangilaq. Nakorsartinnerulli allanik tunillaasinnaaneq annikillingaatsiartippaa. Naartunermi erninissallu nalaani nakorsartinnerup naartumik tunillaasinnaaneq suujunnaarsissinnaavaa.

Meeqqat ukioqanngitsuniit marluk inorlugit ukiullit tamatigut nakorsarneqasapput. Meeqqat angajulliunerusut nakorsartinnissaat timaasa nappaatinut akiuussinnaassusiata qanoq sunnerneqarsimatiginera apeqqutaatillugu qaqugu nakorsartillutik aallartinnissaat aalajangiivigineqassaaq. Nalinginnaasumik qulit aqqaneq marlullu akornanni ukioqalerunik aatsaat nakorsartinnissaq pisariaqartilissavaat. Taama ukioqalersut nappaammik suussusaanik ilisimatinneqartariaqarput.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Eqqiluisaarnissamut maleruagassat nalinginnaasut saniatigut allanik maleruagassaqanngilaq. Taamaammatt paaqqinnittarfik meeqqap HIV-mik tunillatsissimanera pillugu ilisimatinneqarnissamik piumasqaateqarsinnaangilaq. Meerarli nakorsaatorpat meeqqap aallaarsimaarfimmi nakorsaatiortinneqarnissaa qulakkeerumallugu, meeqqerivimmi sulisut qaninnerit ilisimatinnissaat pissusissamisuussaaq. Taamaattoqarnerani sulisut inatsit malillugu nipangiussisussaati-taapput. Nappaat pillugu paasissutissiineq imm. 2.2-mi takuuk.

Taamatuttaaqq ernereernerup kingorna meeqqap tunillatsinnissamut illersorneqarnissaa anguniarlugu naartusut tamarmik HIV-mut misissortinnissamik neqeroorfigineqartarput²⁰.

Meeqqerivimmukaqqinnissaq

Meeraq meeqqatut peqqissutut allatulli meeqqerivimmiissinnaavoq /atuarfimmiissinnaavoq.

7.14 Assakkut, isikkakut qanikkullu pullaqisoqarnera (hand-, foot- and mouth disease)

Nappaat pingaartumik aasami pingaartumik meeqqani mikinerusuni sivikitsumik atugaasartoq tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq ammikkut ameraasatigullu pullaqisoqalersitsisartoq. Inersimasuttaaqq tunillatsissinnaapput.

20. HIV-p tappiorannartuanut akiuussutissaqarnermut aaversinnikkut misissortittarneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitsersuusaa.

Tunillatsinneq

Nappaat qisermik, annamik pullaqinerilluunniit seerinerinik mingutsikkanit assaat atortulluunniit aqputigalugit tuniluuttarpoq. Nappaat attuinikkut silaannakkulluunniit serpalinnertigut tunillaattarpoq. Napparsimassutigiginagu tappioranartumik timiminniittulinnit tunillatsittoqarajunnerusarpoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Qanikkut kimillanneqalernermit ullut tallimat ammikkullu pullaqisoqalernerani ullut arfineq marluk.

Nappaat peqqiilliorluni misigisimanermik kissarnejalaarnermillu aallaqqaateqarsinnaasarpoq akulikitsunilli amerlerneq nappaammut ersiutaaqqaartarpoq. Qanermi pingaartumillu assanni isikkanilu toorneeqqatut ittut aappalaartut kingorna pullaqininnguuttartut takkuttarput. Tamatigungajak sapaatip akunnerata ataatsip qaangiunnerani nappaat qaangerneqartarpoq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq.

Meeqgerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissippat.

7.15 Nuallunneq (Influenza)

Anersaartuutitigut nappaat kissarnejaaataallunilu nalinginnaasumik peqqissutsumik sunniisartoq tappiorannartunillu virus-inik assigiinngitsunik patsiseqarsinnaasoq. Ukiuunera nualluummik nappaateqarfugajuttuuvoq. Ukiut ilaanni nualluttut amerlalluinnaraangata nappaalassutaasutut oqaatigineqartarpoq.

Tunillatsinneq

Nappaat qisikkut assaat atortulluunniit aqputigalugit imal. quersornikkut tanga-jornikkulluunniit serpalinnerit silaannarmut siaruattut aqputigalugit tunillaattarpoq. Nappaat tunillaatiasuuvoq napparsimalinnginnermit ullormik ataatsimik sioqqutsinnermiit ulluni pingasuniit sisamanut tulluuttuni tunillaasoqarsinnaasarluni.

Pitsaaliuineq

Assaat eqqiluitsuutilluarnissaat kakkissarfimmut pappiaqqamut ajornartoofimmilu talinnut quersorlutillu tangajortarit. imm. 6.5 anersaartuutit aqputigalugit tunillatsissinnaanermik pitsaaliuineq takuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernermit: Ullut 1-4.

Nappaammut ersiutit ernerlutik takkukkajuttuupput. Nappaat kissaruluutaasarpog, niaqorlunnermik nukitsigullu anniarnermik ilaqartinneqartarluni, kiisalu sorlunnik milinngatsinermik, toqqusaarlunnermik, iisiniarnermi anniarnermik quersornermillu ilaqartumik peqqissuseq sunnerneqarsimagajuttarluni. Meeqqat mikisut nuffasernermut ersiutaat nualluummut eqqaanarsinnaapput.

Nakorsartinneq

Meeqqat inuusuttullu peqqissut nakorsartinnissaq pisariaqartikkajunngilaat.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissipat.

7.16 Ilummoorneq (pertussis)

Meeqqat nappaataat tappiorannartumik bakterissamik patsiseqartoq. Immikkuullarissumik ilummoorluni quersortarneq nappaatip ilisarnaatigaa.

Meeqqat tamangajammik ilummoornermut akiuussutissinneqarsimagaluit akiuussutissap tamakkiisumik illersuutaannginnera pissutigalugu nappaat ilaanneeriarluni takkuttarpoq. Ilummoorneq meeraqqani peruluutaasinnaavoq. Ilummoornermut akiuussutissiisarneq meeqqanik akiuussutissiisarnermi maleruagasanut ilaavoq.

Tunillatsinneq

Nappaat qisikkut assaat atortulluunniit aqutigalugit imal. quersornikkut silaan-

narmut serpalinnernit najuussanit tunillaattarpoq. Nuannerup nalaani tunillat-sissinnaaneq qaninneruvoq. Ilummoorluni quersulernermit tunillaasinnaaneq an-nikilliartortarpoq napparsimalernermit illu sap. ak. arfinillit qaangiunnerini tunil-laassinnaajunnaartarluni.

Tunillatsissimasinnaanerup nalaani meeqqat napparsimangikkaluarlutik tunil-laasinnaasarput. Ulluunerani paaqqinnittarfimmi ilummoortoqarpat angajoqqaat meeqqamik napparsimangikkaluarlutik tunillaasinnaanerat taamaasillutillu qa-tanngutiminnik naalungiarsunnik sulit akiuussutissinneqanngitsunik tunillaasin-naanerat mianersuutigisariaqarpat. Taamaattoqartillugu nappaatip naalungiar-sunnit peruluutaasinnaanera pissutigalugu siunnersorneqarnissarluni siunertaralu-gu, peqqinnissaqarfimmut attaveqarnissaq pissusissamisoortuussaaq.

Pitsaaliineq

Nappatsaaliineq pitsaanerpaaq tassaavoq akiuussutissinneqarneq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullut 7-10.

Nappaat nalinginnaasumik sorlunnik milinngatsilluni panertumillu tassanngaan-naq takkuteqattaartumik quersuleraluttuinnarnermik ilaqartillugu nuffasernermik aallarniuteqartarpoq. Sapaatip akunnerisa ataatsimiit marluk qaangiunneranni ilummoortoqalersarpoq. Ilummoornermi malittuinnarmik quersortoqalersarpoq, meerarluni anersaarsinnaajunnaarluni kiinaa tungujorujulluni aappillersarpoq. Tamatuma kingorna illummut nipilimmik anerterisoqalersarpoq (illummoorneq). Taama pisoqarnerani nuak kinertoq piiarneqartarpoq meriartoqarsinnaasarporlu. Ilummoornerit tullerriaaginnaleraangata meeraq qasutalluinnartarpoq.

Sap. ak. marlunniit sisamat qaangiunneranni illummoorneq qaangiukkiartuler-sarpoq sap. ak. arfinilinniit arfineq pingasut qaangiunneranni qaangiukkajulluni tamatumali kingorna sulit quersortoqarsinnaasarpoq. Meeraaqqani akiuussutis-sinneqanngitsuni anersaartorniarnermut ilungersunaatilimmik peruluutaasin-naammatt, napparsimavimmut unitsitaaneq pisariaqalersinnaavoq.

Nakorsartinneq

Illummoorneq amerlanertigut nakorsartariaaneq ajorpoq. Napparsimanerli tunil-laasinnaanerlu antibiotikanik sivikillisarneqarsinnaavoq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Ilummoortoqarnerani iliuuseqartoqarnissaa Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup aki-sussaaffigaa.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqat ilummoornermik peruluutiginnngisaminnik nappaatillit, tunillaasin-

naanerup nalaani meeqqerivimmukarsinnaallutillu atuariatorsinnaapput. Meeqqat amerlanersaasa akiuussutissinneqarsimanerat tamatumunnga patsisaavoq.

Meeqqalli ilummoornermut atatillugu anernikilliuutillit meriartartulluunniit angerlarsimaannassapput. Ilummoornerit tullerriaaginnarpata meeqqap immik-kut paaqqutarineqarmissaa pisariaqarpoq.

7.17 Toqqusaarluut kunissuunnikkut tunillaattartoq (mononucleosis infectiosa)

Toqqusaarlunneq tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq toqqusaani unermi imeqqutammi qinersinik suanngartitsisinnaasoq.

Tunillatsinneq

Nappaat qanimut toqqaannartumik attaveqatigiinnikkut qiseq aqcutigalugu soorlu kunissuunnikkut tunillaattarpoq. Nalinginnaasumik inooqataanikkut nappaatip tuniluussinnaanera annikitsuarsuuvoq. Amerlanerit meeraatillutilli ersiuteqartinnagu nappaatigilereersarpaat. Nappaammut ersiutit inuusuttuni takussaanerupput. Inersimasut 95 %-iisa nappaat atoreersimasarpaat taamaasillutillu inuunerup sinnerani akiuussutissarsiffigisarlugu.

Tunillaasinnaaffik: Napparsimalermermiit ilaanni ukioq ataaseq pallillugu tappiorannartoq virus qisermissinnaasarpoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Sap. ak. 4-7.

Nappaat nuallunnermut ersiutinut assingusunik qasoqqanermik, illigisaqannginermik niaqorlunnermillu ersiuteqarluni aallartitarpoq. Tamatuma kingorna toqqusaarluutaalersarpoq iisiniarnermut ajornakusoortitsisumik toqqusaat neqitaat pullangaatsialerlutik qalipperlutillu. Anernikilliuutaasinnaavoq timimi qinersit pingaartumik toqqusaaniittut suanngarsinnaapput ippinnarsillutillu. Sap. ak. marluk angullugit kissarneqaataasinnaasarpoq. Ilaatigut tinguk sunniivigineqarsinnaasarpoq massallu suanngarluni aniornittoqarsinnaavorlu. Meeqqani mikisuni nappaat ersiuteqanngikkuni annikitsuinnarmik ersiuteqarsinnaasarpoq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Annertuumik qasoqqassutaasarnera pissutigalugu sivisujaamik qasuersaartoqartariaqarsinnaavoq. Nappaat atuutsillugu timip annertuumik atornissaa pinaveersarneqassaaq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqap nalinginnaasumik peqqissusaa apeqqutaatillugu meeqqerivimmut utertinneqarsinnaavoq.

7.18 Kummaneq (pediculus capitis)

Niaqqup kumai tuniluutiasuupput assullu paaminnarlutik. Meeqqat pingasuniit qulinut ukiullit kummakkajuttuunerupput. Ukiup qanoq ilineraniluunniit kummattoqartarpoq aggustimiilli novembarimut februaarimiillu apriliimut tuniluuf-funerusarput.

Tunillatsinneq

Niaqqup kumai inuup kasserani meqqerfiit killerpiaanni nutsat ipertuppata ipeqanngippataluunniit uumasusarput. Kumaat pississinnaanatillu timmisinnaanngillat taamaammat toqqaannartumik inuit akornanni attaveqatigiinnikuinnangajak soorlu tutinnikkut natsamik illaagutinilluunniit paarlaasseqatigiinnikkut tuniluuttarput. Kumaat niaqoq qimakkunikku nal. ak. 48-it uumasinnaasarput. Eqqit tuniluutitsineq ajorput kumaallu inuit akornanni nappaateqalersitsisuussanatik.

Tunillaasinnaaffik: Tunillatsinnermiit nutsani kumannik uumasunik suerunnisaata tungaanut.

Pitsaaliuineq -*angerlarsimaffimmi*:

- Akuttunngitsunik ajornanngippat sap. ak. ataasiarlugu tamatigullu meeraqatit kummassimatillugit meeraq kumaqarnerseq misissortaruk.
- Kummassimappat paaqqinnittarfia/atuarfia ilagisartagaalu kalerrickit.
- Ilaqutariinni kummattoqarpat ilaqutariit tamarmik illaagutinik kumaajaaserluni misissorneqassapput.
- Misissuineq kumannik nassaarfiuppat illaagutit kumaajaatit kisiisa atorlugit imal. nakorsaammik akuerisamik atortoqarluni kiisalu kumaajaaserluni kinguneqarluartussamik kumaajaasoqassaaq.

Ulluunerani paaqqinnittarfimmi/atuarfimmi:

- Kummattoqarnerit tamaasa angajoqqaat tamarmik ilisimatinneqartassapput.
- Pisariaqarpat meeqqerivimmi atuarfimmiluunniit kumaqartoqarneranik paasisaqarnerup aqaguani meeraq takkuppap, kumaajartinneq aallartereersimaneraa paasiniaaruk.
- Angajoqqaanik ataatsimiisitsinerni kumanittarnerup sammineragut angajoqqaat akisussaaffiannik ilisimatissigik.
- Ukiup ingerlanerani ajornanngippat feeriap kinguninngua kumanittarneq pillugu aalajangersimasumik paasisutissiisarnissaq isumaqatigiissutiginneqarsinnaavoq.

Kummannermut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerseq: Kumaat inuup niaquanit inuup allap niaquanut nuuppat kumanittoqassaaq. Kumaat kingorna kumanguuttussanik eqqiliortarput. Kumannogeerluni eqqilioqqinneq sapaatip akunneri pingasut misaannik sivissuseqartarpoq.

Kummanneq kassikkut ungilatsitsinermik kinguneqartarpoq kummanermiilli sapaatip akunneri arlallit qaangiunneranni aatsaat ungillerisoqarsinnaasarpoq. Taamaammat ungillineq kummannermut ersiutaalluarsinnaanngilaq. Kumaat ikikkaluit ajornartorsiutaasinnaapput. Kumaat amerlasuut imal. kummakulaneq kassikkut kimillanneqalersitsisinnaavoq aseruuttoortitsisinnaalluniluunniit.

Kumaat kassermi aammik milluaasut meqqerfiit killingini ersinnartarput. Kumaat tuckerlaat mm ataaseq inorlugu takissuseqartut naniuminaassinnaasarput. Kumaat sullinernut ilaasut mm-nik marlunniit pingasunut takissuseqarput, qalipaataat qaserujuttumiit qerningajattuusinnaallutik aalassarissuuppullu.

Kumaat meqqerfiit killingini eqqiliortarput. Eqqit mm ataaseq inutsiarlugu angissuseqartut qaqorujullutik sungaarujuttuullutik nutsanut nipinngasuupput. Eqqit qaqortualunnut eqqaanarsinnaapput qaqortualuttulli inussanik nutsanit katatsinneqarsinnaassanatik. Eqqit kassermi meqqerfiit killinginiit cm ataaseq qaangerlugu qutsissusilimmiittut toqusimanngikkunik tukeqqammisuusarput. Kumaat eqqillu amerlanersaat pukutsumi siutillu tunuiniittarput.

Nakorsartinneq

Kumaajaatit kisiisa atorlugit imal. nakorsaammik akuerisamik atortoqarluni kii-salu kumaajaaserluni kumaajaasoqassaaq.

Illaagutit kumaajaatit atorlugit kumaajaaneq kinguneqarluartartuuvoq ajoqusii-sinnaangilaq akikillunilu. Taama kumaajaaneq peqqissaarussassaavoq ullorlu ataaseq allortarlugu ulluni 14-ni ingerlanneqartussaalluni. Kumaajaaserluni kumaajarneq pillugu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup nittartagaani takuneqarsinnaavoq²¹. Kumaajaaserluni kumaajaaneq pillugu film-i qallunaatooq nittartakkami www.farvellus.dk takuneqarsinnaavoq.

Kumaat quliummi sullinernut toqoraatinut akiuussinnaassuseqalersimasut nalinginnaasuupput. Quliut taamaattoq atorniraanni maleruagassiaq maleqqis-sarneqartariaqarpoq iluaqutaaneralu nakkutigineqassalluni. Kumaat tamarmik toqusimanissaat qulakkeerniarlugu qulereernerup kingorna kumaajaammik illaaguserluni illaartoqassaaq.

Inuit kumallit kisimik quliummik kumaajaatitalimmik atuisinnaapput. Illaagutit, brstit, natsat assigisaallu erruinerlut qaqorsaatilimmut kininneqassapput error-sivimmiluunniit errorneqanngikkunik qerititsivimmut ikineqanngikkunik nal. ak. 48-it atorneqaratik immikkoortinneqassapput.

Kumaninnaveersarneq kumaajaanerlu angajoqqaat akisussaaffigaat. Ulluunera-ni paaqqinnittarfinni sulisut meeraaqqerisullu siunnersuillutillu ilitersuisinnaap-put.

Kumaajaatit nakorsaaitallit nakorsap peqqussutiginnippagit meeqqanut mar-luk inorlugit ukiulinnut atortinneqartariaqanngillat.

Meeqqerivimmukaqqinnissaq

Kumaajartinneq aallartereerpat aatsaat meeqqerivimmukaqqittoqarsinnaavoq. Sulisut kumalimmik naammattoorsigunik taanna pissutigalugu meeraq angerlar-tissanngilaat.

21. Uumassusillit inunnut akornusiisinnaasut pillugit misissuiviup nittartagaani: www.phil.dk paasisutissat qallunaatuut atuakkit. Kumaajaaserluni kumaajarneq pillugu Nunatsinni Na-korsaaneqarfiup nittartagaani takuneqarsinnaavoq www.nanoq.gl/Nunatsinni Nakorsaane-qarfik

7.19 Kiinnakkut aniorneqarneq (parvovirusinfektion, erythema infectiosum, meeqqat nappaataasa tallimaat)

Meeqqat nappaataat taanna nalinginnaaqaq tamatigoruinnangajallu sakkukitsumik atugaasarluni. Inersimasut 65 %-iisa missaasa nappaat siusinnerusukkut atoreersimagamikku akiuussutissaqarput tunillatsissinnaanatillu. Naartunerup affaani siullermi tunillatsittut peqqinnissaqarfimmit immikkut nakkutigineqasapput.

Tunillatsinneq

Nappaat qisikkut assaat atortulluunniit aqutigalugit imal. quersornikkut tanga-jornikkulluunniit silaannarmut serpalinnernit najuussinikkut tunillaattarpoq. Aniornerit tunillaanneq ajorput.

Tunillaasinnaaffik: Tunillatsinnermiit ullut 5-10 (sap. ak. missaa) aniornininnis-sap tungaanut. Taamaasilluni nappaatip ersiutai sulit takkutinngitsut tunillatsitto-qarsinnaavoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullut 13-18 (sap. ak. marluk missaat).

Nappaat nualluummut sakkukitsumut eqqaanartumik aallarniuteqarsinnaasarpoq akuttunngitsunilli ulussat aappillernerannik aallarniuteqariarluni pingaartumik avatini aniornerit takkuttarput. Timikkut avatitigullu aniornerit putoortulianut eqqaanartuupput. Aniornerit ullut marlussuit atasarput sapaatit akunnerili tulliu-tut ingerlanerini pingaartumik meeqqap timini atorlugu kiagulerpat takkuteqqis-sinnaasarlutik. Kissarneqaataalaarsinnaavoq nappaalli aamma ersiuteqanngivis-sorsinnaalluni. Inersimasuni ilaatigut naggussatigut ippiuutaasinnaasarpoq. Inuit aammikkut nappaatillit tappiorannartup virus-ip aakilliortitsisinaanera pissuti-galugu peruluutigisinnaavaat. Naartunerup affaani siullermi tunillatsinnikkut naartumik katatsisinnaaneq naartulluunniit aakilliulersinnaanera annikitsuinnaa-voq. Naartorisamut innarluuteqaataalersinnaanngilaq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq. Naartusut tunillatsissimasinnaasut misis-sorluarneqartariaqarput.

Taama nappaateqartoqarnerani maleruagassat

Naartusunut nappaammik siornagut tunillatsissimannngitsunut immikkut navia-naateqarsinnaavoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik attavigalugu www.at.gl ilit-sersortigit.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissippat.

7.20 Siutip iluagut aseruuttoornikkut maqisoorneq (otitis media suppurativa acuta)

Siutip iluata ameraasaagut aseruuttoorneq (siuserineq) anersaartuutitigut aseruuttoornermut kingunerluutaavoq tappiorannartunik bakterissanik patsiseqartoq.

Pingaartumik meeqqat minnerit nuareernerminni siuserilersinnaasarput.

Tunillatsinneq

Siuserineq tuniluuttuunngilaq. Meeqqani siuserisartuni nuammik tunillatsinnermut atatillugu siuserilersoqarajuppoq. Siutinit maqisoq bakterissanik meeqqanut allanut nappaateqalersitsisanngitsunik akoqartarmat, maqineq nalinginnaasumik tuniluuttanngilaq. Qaqutiguinnaq maqisoq bakterissanik inunnik allanik nappaateqalersitsinnaasunik akoqarsinnaasarpoq.

Nappaammut ersiutit

Siuserineq annernarsinnaasaqimmat meeqqat mikisut siutitik attoqqajaasarpaat. Nappaat ilaatigut nalinginnaasunik soorlu meeqqat uumilanerannik, illigisaqannginnerannik, kissarneqalaarnerannik, qiangalanerannik immaqalu naarlunnerannik, meriarnerannik timminnerannillu ersiuteqartarpoq. Siutip maqilernera siutip igalaasaata putusimaneranik patsiseqartoq nappaammut ersiutaaqqaarsinnaasarpoq.

Nakorsartinneq

Nakorsartittoqarnissaa peqqinnissaqarfimmit aalajangiivigineqassaaq.

Navianartorsiornermut ersiutit

Siutit napparlutik tunuini ippinnartunik aappillersimasunik pullattoqarpat, nakorsaq ingerlaannaq kalerrinneqassaaq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqat maqisoortut peqqissutut pissuseqarpata peqqinnissaqarfiullu nappaat tunillaassinnaassorinngippagu meeqquerivimmiitinneqarsinnaapput. Meerarli immikkut paaqqutarineqartariaqassanngilaq.

Meeraq meeqquerivimmiinnermini atuarfimmiinnerminiluunniit tassanngaannaq siutiminik maqisoortoq angerlartinneqartariaqarpoq nakorsarlu attavigineqarluni.

7.21 Qaratsap ameraasaagut aseruuttoorneq tuniluuttoq

Nappaat tappiorannartunik bakterissanik meningokokkinik patsiseqarpoq. Nappaat qaratsap ameraasaagut aseruutsitsisarpoq aakkuluunniit toqunartunititsisar-luni.

Kalaallit Nunaanni ukiut tamaasa bakterissanik meningokokkinik patsiseqar-tunik nappaateqartut ikittuinnaasarput. Nappaat meeqqani inuusuttunilu nali-nginnaaneruvoq, qassinilluunnilli ukiulinni nappaataasinaasarlunissaaq.

Tunillatsinneq

Meningokokkit quersornikkut tangajornikkullu silaannakkut serpalinnertigut tuniluuttarput. Tamatigorluinnangajak napparsimassutiginaagu tunillannartumik timiminniittulimmit tunillatsinnikkut napparsimalersogartarpoq. Taamaammat taama nappaatillit ataasiakkaaginnaagajupput ilaatigulli qatanngutit qanigisallu allat tunillanneqarsinnasarlutik.

Bakterissat timip avataanut pisut ernerlutik toqusarput.

Tunillaasinnaaffik: Nappaatip ersiutaasa takkutinningsiarnernanniit nakorsartin-nerup aallartinneraniit ullup unnuallu ataatsip qaangiunnissaata tungaanut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullut 1-4.

Nappaatip bakterissanik meningokokkinik patsiseqartup nalunaaquttap akun-nialunnguisa ingerlaneranni inuunermut navianartorsiutaasinnaanerata ilisi-manissaa pingaaruteqarpoq. Ullulli marlussuit ingerlaneranni peruluutaalersin-naanera nalinginnaaneruvoq.

Aallaqqaammut nappaat nualluummut eqqaanarsinnaavoq. Ullut unnuallu ataatsimiit marluk ingerlanerini kissarneq 38-imiit 40° C-imut annertunermulluunniit qaffassinnaasarpoq.

Kissarululeriataarneq uulinnermik noqarnermilluunniit nassataqarsinnaavoq. Sakkortuumik niaqorluutaagajuttarpoq, meriarnermik nererusunnanilu imeru-sunnginnermik ilaqartarluni. Napparsimasog puungalersarpoq, eqqissiveerullu-ni, anniarluni, puffaqqajaalluni immaqalu ikiarsilluni.

Nappaat bakterissanik meningokokkinik patsiseqartoq, toorneeqqanik aappa-laartunik aappalullutilluunniit tungujorujuttunik, ammikkut aammik sitsersoga-lerneranut (pettechier) patsisaasunik ersiuteqarsinnaasarpoq. Ilaanni sikinniar-nermut ajornakusoortitsisumik annernartumillu tunusuk qiterarlu qerattarsin-naasarput.

Naalungiarsunnili nappaatip ersiutai allaassuteqangaatsiarsinnaasarput. Meeqqat sorusussuseqannginnerusinnaapput, nererusunnatik imerusunnatillu, attortilaarnermi qissasertarlutik, nukillaariartorlutik meriartarlutillu.

Nakorsartinneq

Meeraq nakorsarniarlugu piaarnerpaamik napparsimavimmut unitsinneqassaaq. Meningokok-imik patsiseqartumik nappaateqarneq antibiotikanik nakorsarneqartarpoq.

Taama nappaateqartoqarnerani maleruagassat

Meningokok-imik patsiseqartumik nappaateqartoqarnerani iliuseqarnissaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisussaaffigaa.

Qanimut attavigisartakkat arlaannik meningokok-imik patsiseqartumik napparsimasoqarsimappat, nappaammut ersiuteqarneranik malussarniarnissaq iliuisissat pingaarnersaraat, taamaattoqassappallu peqqinnissaqarfik ingerlaannaq attavigineqassaaq.

Inoqutigiit ilaat meningokok-imik patsiseqartumik nappaateqalerpat, qaqutiguu-galuaq piffissap qaninnerup iluani alla napparsinnaasarpoq.

Meningokok-imik patsiseqartumik nappaatillip illoqatai nappatsaaliniarlugit antibiotikamik nakorsarneqarnissaat innersuussutaasarpoq.

Ulluunerani paaqqinnittarfinni atuarfinnilu tunillatsissinnaaneq annikeqimmat, qaqutiguinnaq nappatsaaliiniarluni nakorsaasoqarnissaq innersuussutaasarpoq.

Nappaat nerisassat atortulluunniit aqcutigalugit tunillaanneq ajorpoq. Immikkut ittumik pingussanik saliinissamut ininilluunniit eqqiaanissamut pissutissaqanngilaq.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoornerit allat

Bakteerissat meningokok-it qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermut patsisaa-gajunnersaapput. Qaratsalli ameraasaagut aseruuttoornerit allanik patsiseqarsinnaasarput.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoornerit navianaateqarnerit bakteerissanik patsiseqarput piaarnerpaamillu nakorsagassaallutik.

Meeqqanik akiuussutissiisarneq pillugu maleruagassani Hib-imut, kiisalu pneumokok-inut akiuussutissat bakteerissamik *Hæmophilus influenzae* type b-mik patsiseqartunut bakteerissanullu pneumokok-inut nalinginnaanerusunut illersuutaapput.

Qaratsap ameraasaagut aseruuttoornerit ilaat tappiorannartunik virus-inik patsiseqarput (ass. virus savarnermik nappaateqalersitsisartoq). Nappaatit taamaatut atupiloorneqarsinnaasarput nalinginnaasumilli ulorianaateqaratik. Nakorsarneqarnissaat pisariaqanngilaq napparsimavimmili uninngassutaasarput.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Nakorsartinneq naammassippat meerarlu peqqissippat. Meeqqat inersimasullu nappatsaaliniarlugit nakorsartinnerat naammassippat, meeqquerivimmu atuarfimmulluunniit utersinnaapput.

7.22 MRSA (tappiorannartut stafylokokkit antibiotikanut akiuussinnaanngorsimasut)

Bakteerissat ilaat MRSA-mik taaguutillit antibiotikanut nalinginnaasunut akiuussinnaassuseqarput. Bakteerissanik MRSA-nik patsiseqartunik ulorianaatiliinik nappaatillit, nakorsaruminaatsuusinnaanerat ajornartorsiutaavoq. Siusinnerusukkut MRSA napparsimavimmi uninngasut akornanni nassaassaagajunnerugaluarpog. MRSA maanna aamma napparsimaviit avataannut soorlu inoqutiigiinnut imal. ilaanni amma meeqquerivinnut siaruaappog. Inunnut peqqissunut amerlanernut MRSA navianaateqanngilaq.

Tunillatsinneq

MRSA stafylokokk-isut allatulli tunillaattarpoq. Stafylokokk-it inuit peqqissut sorluiniittarput amiiniittarlutik inoqutigiillu akornanni tuniluussinnaasarlutik. Inuk kilerneqarpat ajuaqarpat anersaartuutigulluunniit aseruuttoorneqarpat tunillatsinnissaq qaninnerusarpoq.

Pitsaaliuineq

MRSA siaruaateqqunagu Nunatsinni Nakorsaaneqarfik MRSA-p siaruatsaalineqarnissaanut immikkut ilitersuusiorpoq.²²Misissortinnissap qaqugu pinissaa, kiisalu inuit ataasiakkaat inoqutigiillu qanoq nakorsarneqartarnerat, ilitersuummi takuneqarsinnaapput. Pineqartoq peqqinnissaqarfimmit paasissutissinneqasaaq.

Suliffeqarfimmi nappaalasoqalerpat (inunnit ataatsimoortunit marluk amerlanerilluunniit MRSA-mik patsiseqartumik nappaateqartut paasineqarpat) kingorna imminnut tunillaassuuteqqeqqunagit ataatsikkut misissorneqarlutillu pisariaqarpat nakorsarneqassapput. Taamma ataatsimoortunik misissuinissaq Nunatsinni

22. Stafylokokkit sungaartut (Stafylococcus Aureus) bakteerissallu allat antibiotikanut akiuussinnaanngorsimasut pillugit Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup ilitersuusaa 2002-meersoq.

Nakorsaaneqarfik isumaqatigiissuteqarfialugu aallartinneqassapput. Misissuinnermi peqataasut allakkatigut paasissutissinneqassapput.

Nappaammut ersiutit

MRSA-mik patsiseqartumik nappaateqarneq nappaatinit stafylokok-inik allanik patsiseqartunit allaassuteqanngilaq nappaateqareersuinnarnilu peruluutaanerusaluni. Ammikkut aseruuttoornernit ajussanillu stafylokok-inik allanik patsiseqartunit allaassuteqanngillat.

Taama nappaateqartoqarnerani maleruagassat

MRSA-mik patsiseqartumik nappaateqartoqartillugu iliuuseqarnissaq, Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisussaaffigaa.

Meeqgerivimmukaqqinnissaq

Maleruagassat nalinginnaasut malinneqarnissaat pingaarnersaavoq. MRSA-mik nassaarfiugaluit peqqissulli paaqqinnittarfimmukarsinnaapput. Ikeqaraanni, ajuraanni nuffasersimagaanniluunniit paaqqinnittarfimmukartoqassanngilaq. Ikeq aseruuffiisoq nakorsarneqartoq ussissumillu mattuserluagaasoq ataasiinnaappat, meeqqat atualereersut paaqqinnittarfimmiissinnaapput. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik pisariaqarpat immikkut iliuuseqarsinnaavoq.

7.23 Mæslingerneq (morbilli)

Meeqqat nappaatigaat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq. Nappaat peruluutaasinnaavoq kingunerluuteqarsinnaallunilu. Meeqqanik akiuussutissisarnermut maleruagassani mæslinginut akiuussutissinneqarnissaq ilaavoq. MFR-imik akiuussutissiisalernermiilli qaqutigunnaq mæslingertoqartalerpoq.

Tunillatsinneq

Assaat atortulluunniit qisermik mingutsinneqarsimasut aqputigalugit imal. quersornikkut tangajornikkulluunniit serpalinnernik silaannarmiittunik najuussinikkut nappaat tunillaattarpoq. Nappaat tuniluutiasuavoq.

Tunillaasinnaaffik: Meeqqap tunillatsinneraniit ullut arfineq marluk qaangiunneranniit imal. nuffasernermit anierneqalernerup kingorna ullut sisamat qaangiunnissasa tungaanut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Ullut 10.

Nappaat marlunnik immikkoortortarpoq. Immikkoortoq siulleq ullunik marlunniit sisamanut siviussusilik kissaruluffiavoq (39-40° C), inuummarliorfiulluni, milinngatsiffiulluni, quersorfiulluni, isinut ippiuutaalluni aappillersitsisarlu-

nilu. Ullup unnuallu ataatsip qaangiunnerani kissarneqanngingajareerluni im-
mikkoortup tullia kissarululeqqinnikkut aniorneqalernikkullu aallartittarpoq.

Kiinaq siutillu tunui ullut marluk qaangiunneranni timip sinneranut avatinullu
siaruattumik aniorneqalersarput. Aniornerit toorneeqqatut isikkullit aappalaar-
tut imminnut kattukiartorlutik annertujaanngorlutik ataatsimuulersarput. Ani-
ornerit qaqutiguinnaq ungillersinnaasarput. Ullut marlussuit aniorneqareermermi
kissarneq appariartulersarpoq.

Nappaat sapaatip akunneranik sivisussuseqarajuttoq meeqqanit peruluutaangaat-
siarsinnaasarpoq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq kingunerluutaasinnaasulli nakorsarneqar-
tarput.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Mæslingertoqartillugu iliuseqarnissaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisus-
saaffigaa.

Kingunerluutaasinnaasut

Aniorneqalernermit ullut marluk qaangiunnerini kissarneq appariartulinngippat
imal. meeraq kissarneqaqqilerpat tamanna kingunerlutitsinermik patsiseqarsin-
naavoq.

Kingunerluutaasartut nalinginnaanerit tassaapput siutip iluagut aseruuttoornik-
kut siuserineq, puatsigullu nuammik nipititsineq qaqutigulli navianaatilinnik
soorlu qaratsap ameraasaagut aseruuttoornermik qaratsakkullu aseruuttoorner-
mik kingunerluuteqartoqarsinnaasarpoq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Mæslingerneq meeqqamut nukillaarnartuuvoq nappaatinullu akiuussinnaas-
susaanik annikillisisarluni. Meeraq nappaammik kingunerlutitseqqunagu
nukittoqqippat aatsaat paaqqinnittarfimmu atuarfimmulluunniit utertinneqas-
saaq.

7.24 Qimmeralanneq/aappaluararneq (rubella)

Meeqqat nappaataat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq. Nappaat
meeqqani peruluutaasanngilaq. Pingaartumik naartunerup qaammataasa siullit
pingasut ingerlanerini tunillatsinnikkut naartoq akornuserneqarsinnaavoq. Qim-
meralannermut/aappaluararnermut akiuussutissinneqarneq meeqqanik akiuus-
sutissiisarneq pillugu maleruagassanut ilaavoq.

Akiuussutissinneqarnissamut neqeroorut arnanut meeqqiorsinnaanerup nalaa-niittunut qimmeralassimangitsunut/aappalararsimangitsunut siornatigullu akiuussutissinneqarsimangitsunut atuupportaaq.

Qimmeralanneq/aappalararneq MFR-imik akiuussutissiisalerup kingorna qaqutigoortunngorpoq. Nappaat nunani allani akulikinnerusumik atugaavoq.

Tunillatsinneq

Assaat atortulluunniit qisermik mingutsinneqarsimasut aqcutigalugit imal. quersornikkut tangajornikkulluunniit serpalinnernik silaannarmiittunik na-juussinikkut nappaat tunillaattarpoq.

Tunillaasinnaaffik: Meeqqap tunillatsinneraniit sap. ak. ataatsip qaangiunnerani-it imal. aniornininnissaq sap. ak. marlunnik sioqqullugu aniornininnerup kingor-na ullut tallimassaata tungaanut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Sap. ak. 2-3. Nappaat tunillatinnermiit napparsimalernissap tungaanut tunillaattarpoq.

Nappaat inuummarliornermik, nuffasilaarnermik, 38° C-lu pallillugu kissarne-qarnermik aallarniuteqarajuppoq. Ullup unnuallu ataatsip missaata qaangiunne-rani qungatsimi qinersit ippinarsillutik suanngasinnaasarput aniornerillu takkut-tarlutik. Kiinaq aappalorullutarpog aniornerilli timimiittut avatiniittullu asing-a-nerullutik toorneeqqatut isikkoqartarput. Ungillerisoqarsinnaasarpoq. Ullut mar-lussuit qaangiunnerini aniornerit aangartarput nappaallu anigorneqartarluni. Aniorneqarani nappaatigineqarsinnaavoq nappaallu aniorneqarnerinnakkut suussusersineqarsinnaanani.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Naartusunut nappaammik atuisimangitsunut immikkut navianaatitaqarpoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik nittartagaq www.at.gl aqcutigalugu paasiniaavi-giuk.

Meeqgerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissippat.

7.25 Kuppiarneq (varicella)

Meeqqat nappaataat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq ammillu pulla-qisuninneranik ersiuteqartoq. Avinneq (helvedesild) tappiorannartumik tamatuminnga aamma patsiseqarpoq.

Tunillatsinneq

Assaat atortulluunniit qisermik pullaqisulluunniit seerinerinit (avinnermik nappaateqarnermissaaq) mingutsinneqarsimasut aqputigalugit imal. quersornikkut tangajornikkulluunniit serpalinnernik silaannarmiittunik najuussinikkut nappaat tunillaattarpoq. Nappaat tuniluutiasuuvoq. Qalippernerit panertut tunillannangillat.

Tunillaasinnaaffik: Tunillatsissimasinnaanermiit ullut arfineq marluk qaangiunnerini imal. aniornininnissaq ullunik pingasunik sioqqullugu aniorninnerup kingorna ullut tallimat qaangiunnissaasa tungaanut imal. ulluni marlunni pulla-qisunik nutaanik takkuttuerunnissaanut kuppiaqqallu tamarmik panernissaasa tungaanut.

Pitsaaliuineq

Assaat aqputigalugit tunillaasarneq eqqiluisaarluarnikkut annikillisinneqarsinnaavoq. Meeqqap assaasa asattarnissaat kuminnikkullu qitsunnerit bakterissanik patsiseqartumik aseruttoorfusinnaanerat pitsaaliorniarlugu kukiisa killortarnissaat pingaaruteqarpoq.

Meeqqat amerluutaat tuniluuttoq nappaammut kingunerluutaagajuttuuvoq tarnulli zink-imik akulik (zinkliniment) atorlugu pullaqinerit panertinnerisigut ungillerinerup annikillisinneragut killilersimaarneqarsinnaavoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermmiit napparsimalerneq: Sap. ak. 2-3.

Nappaat inuummarliornermik kissarneqalaarnermillu aallarniuteqarsinnaavoq aniorneqalernerli nappaammut ersiutit siullersarigajuttarpat. Aniornerit timimi kassermiluunniit aallartillutik kiinnamut annikinnerusumillu avatinut siaruartarput. Siullermik toornertut ittut aappalaartut saqqummersarput taakku qaammarrissunik imalinnik qaangikkunik qalipperlutik parnuttartunik pullaqineqalersarput. Ulluni siullerni sisamaniit tallimani nutaanik pullaqineqalersarpoq nappaallu sap. ak. ataatsip ingerlanerani qaangerneqartarpoq qalippernerilli sivisuumik atasinnaasarput. Kuppiaqqat annertuumik ungillertarput kuminnermilu qitsunnerit aseruuttoorsinnaasarlutik.

Nakorsartinneq

Nalinginnaasumik nappaat nakorsarneqarsinnaasanngilaq. Ungillerinermi tarnut pisiniarfimmi pisiassaq zink-imik akulik (zinkliniment) atorneqarsinnaavoq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Naartusunut kuppiararsimanngitsunut nappaat immikkut navianaatitaqarpoq. Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik nittartagaq www.at.gl aqqutigalugu paasiniaavi-giuk.

Kingunerluutaasinnaasut

Inuit nappaatinut akiuussinnaassusaat annikillisimasut soorlu HIV-mik tunillatsissimasut, aammikkut kræfteqartut immaqalu nappaatinut akiuussinnaassutsumik annikillisitsisunik nakorsaattortut peruluutigisinnaavaat.

Tappiorannartoq kuppeeralersitsisartoq nappaat qaangiutereersoq timimiiginnartarpoq kingusinnerusukkullu avinnermik nappaateqalernermit (helvedsild) pat-sisaasinnaasarluni. Nappaat taanna inersimasunit nappaatigineqalerajunneruvoq ammillu ilaani annernartunik pullaqisoqalerneranik ersiuteqarluni. Pullaqinerit taakku takkunneriniit sap. ak. ataatsip ingerlanerani seerisuni tappiorannartoq virus kuppiararsimanngitsunik tunillaasinnaavoq. Sivisuumik anniaataasinnaavoq. Avinneq (helvedesild) meeqqanit aamma nappaatigineqarsinnaavoq. Inuit annikitsumik nappaatinut akiuussinnaassusillit annertuumik eqqorneqarsinnaasut (generaliseret Herpes Zoster) ilaatigut tappiorannartunut virus-inut nakorsaattortinneqartarput.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Kuppiaqqat qalipaata panerpata nappaat tuniluussinnaajunnaassaaq.

7.26 Sikannertuusap (skovflåt) tunillannartuanik tunillatsinneq

Sikannertuusap qaratsakkut aseruuttoorutaasartumik *Borrelia imal*. Tick-borne-encephalitis (TBE) tunillaasinnaapput.

7.26.1 Sikannertuusamit tunillatsinneq

Aseruuttoorneq bakteerissamik sikannertuusaniissinnaasumik *Borrelia burgdorferi*-mik patsiseqartoq. Nappaat Kalaallit Nunaanni sikannertuusap nalinginnaavallaanngimmata naammattoorneqarsimangilaq Qallunaat Nunaannili inuppasuit amerlanerit napparsimalissutiginngisaminnik ukiut tamaasa sikannertuusapnit kiitittarput. Sikannertuusap skovflåt maajip qaammataaniit oktobarip qaammataanut takussaanagerusarpoq.

Tunillatsinneq

Sikannertuusap tigutsimmik amitsuaqqamik nuulimmik ammip killerpiaagut ni-aqua kiggigullugu peerneqassaaq

Sikannertuusamit bakteerissamik *Borrelia*-mik tunillannartulimmik kiitinnikkut nappaammik tunillatsittoqartarpoq. Sikannertuusap ammip saannersaa toqqorsimaffissalik soorlu nalloq, imeqqutaq, uneq, siutit tunui qalaseq meeqqanilu kasseq ilanngullugu kiivillugu kiisarpaa. Sikannertuusap nal. ak.-ini 24-imi amermi kiisimareerpat aatsaat inuk tunillatsissinnaasarpoq. Sikannertuusap nal. ak. 24-iti siulliit ingerlaneranni peerneqarpat tunillatsinnissaq annikitsuinnaassaaq. Aseruuttoornerit bakteerissamik *Borrelia*-mik patsiseqartut inuit akornanni tuniluuttuunngillat.

Pitsaaliuineq

Sikannertuusap orpipassuit naqqanni naggorissumi imal. orpilimmi portusuunillu naaffigisimasumi uumasuvoq. Taamaattuniissimagaanni bakteerissanillu borrelianik patsiseqartumik aseruuttuussanngikkaanni ameq misissoqqissaartari-aqarpoq. Seeqqut tikillugit naaffigineqarsimasukkut ingerlassagaanni gummeqarluni angalaarnissaq silatusaarnerussaaq. Sikannertuusap ersarinnerulersikkumallugit avatikkut atisinissaq qaamasunillu atisaqarnissaq naleqquttuussaaq. Ammip killerpiaani immikkut ittumik tigutsisilerluni sikannertuusap peerneqassaaq. Nalinginnaasumik amuinnaarlugu kaanngartinniarsaraluguluunniit ajornanngitsumik peerneqarsinnaavoq. Kiggisaasa ilaat piinngitsuukkat ajoqusiineq ajorput.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Ullut 3-30.

Sikannertuusap 2 mm-isut atsigisoq aallaqqaammut amermi toornertut qernertut takuneqarsinnaasarpoq. Sikannertuusap aammik milluaareernermini allisar-

poq. Kiitereermermi kiggeq ippenap kiggianut eqqaanartog annerungaatsiartorluunniit sikannertuusap qisianik patsiseqartog pullalersarpoq.

Sikannertuusamit kiitereermerup kingorna ullualuit sapaatilluunniit akunnerisa arlallit qaangiunnerini borreliamik patsiseqartumik aseruuttoornermut ersiut aniornerit takkussinnaasarput. Aniornerit aappaluttut immikkuullaripput annertusiartortarpullu 4 cm sinnerlugu silissuseqalersinnaallutik. Piffissap ingerlanerani qeqqata tungaa asinngariartortarpoq iloqqasutullu isikkunittarluni. Tunillatsittut affaasa missaat nukimminnik, naggusaminnillu ippiortarput, niaqorluttarlutik aniornerullu nalaa anniarisinnaasarlugu. Aniorneqanngikkaanniluunniit sianiuteqarfinit nappaammut ersiutit takkussinnaasarput (nukillulerneq, nukillaarneq). Meeqqat naarlulersinnaapput, illigisaarullutik imal. sorusussuseerullutik. Nakorsartinnikkaanni aniornerit sap.ak. qaammatiniluunniit arlalinni attanneqarsinnaapput.

Nakorsartinneq

Borreliamik patsiseqartumik aseruuttoornermut ersiuteqaleraanni imal. aniornerit qitermikkut 4 cm-imit silinnerulerpata peqqinnissaqarfik attavigineqasaaq.

Kingunerluutit pinaveersaarlugit borreliamik patsiseqartumik aseruuttoorneq antibiotikamik nakorsarneqasaaq. Napparsimasut sianiuteqarfimminneersunik nappaammut ersiutillit amerlanersaat akornutissarsinatik peqqissisarput.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqap nalinginnaasumik peqqissutsi attappagu meeqquerivimmiinnissaq akornutissaqanngilaq.

7.26.2 Sikannertuusamik patsiseqartumik qaratsakkut aseruuttoorneq (Tick-borne-encephalitis, TBE)

TBE sikannertuusamit kiitinnikkut tappiorannartuanit tunillatsinnermik patsiseqarpoq. Nappaateqalerneq qaqutigooortuuvoq. Sikannertuusaq maajip qaammataaniit oktobarip qaammataanut takussaanagerusarpoq.

Tunillatsinneq

Borreliamut tunngasoq takuuk. Borreliamik tunillatsinnermut akorliusumik kiitinnikkut tappiorannartog virus tunillaattarpoq. TBE inuit akornanni tuniluutuunngilaq.

Pitsaaliuineq

Borreliamut tunngasoq takuuk.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ullut 7-14.

Nappaammut ersiutit siulliit nualluummut influenzamut ersiutitut assingusut ullualunni atuuttarput. Tunillatsittut pingajorarterutaasa missaat qaratsakkut ase-ruuttoornermut ersiuteqalersarput niaqorlulerlutik kissarululerlutik ullualunniit sapaatip akunnerini ajunngeriarlutik timip ilaa nukillaartarpoq. Ataasiakkaat anigugassaangitsumik eqqarsartaatsikkut sianiuteqarfikkullu akornusersinnaasarput. Meeqqat arfineq marluk inorlugit ukiullit qaqutigut peruluutigisinnaasarpaat.

Nakorsartinneq

Aseruuttoorneq tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq immikkut naapertuuttumik nakorsarneqarsinnaangilaq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Killilersuiffiqineqanngilaq.

7.27 Oquninneq (dermatofytoser, ringorm)

Ammikkut aseruuttoornerit oqunnik patsiseqartut.

Tunillatsinneq

Oquit ilaat inunnik nappaateqalersitsisarput. Amerlanertigut napparsimassutiginagu oqunnik timiminniittullit attuinnikkut tunillaasarput. Oquninnerit allat uumasuneersuugajupput pingaartumik meeqqat qitsuaqqanit, nersuteeqqanit marsvin-init hamster-inillu tunillatsinnermikkut ningujanittarput (ringorm).

Pitsaaliuineq

Namminerisamik allaruteqarnikkut, isikkani inussat akornisa allarterluartarnerisigut, ullut tamaasa alersit ipiitsunik taarsertarnerisigut, atuarfimmi naluttarfimmilu uffarnermi immikkut atugassianik skooqartarnikkut skuullu ussilluinnangitsut atortarnerisigut, isikkakkut oquninneq pitsaaliorneqarsinnaavoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Ilisimaneqaqqissaanngilaq sap. ak. qaamatilluunniit arlaliunissaat ilimanarpoq.

Amermi aappalunnersat amiiartut ungilattullu takussaasarput. Aappalunnersat qeqqi iloqqasunngorlutik asinngariartortarput (ringorm). Amerlernerit timimiik-kajupput avatiniikkajullutillu. Uumasunit tunillatsinnermi kasseq aamma amer-

lersinnaasarpoq. Nutsat immikuutaarlutik ataatsikkut katagalersarput amermilu amiarnerit immikkuullarissut takussaasarput.

Isikkakkut oqunittoqarsinnaasarpoq. Isikkani inussat akorni erivisimasarput amialu panerluni qulloorsimasinnaasarpoq katagarsinnaasarlunilu.

Nakorsartinneq

Nakorsaq oqunnut toqoraatinik nakorsaasiisinaavoq. Oqoqarfikkut nakorsartinneq amerlanertigut naammattarpoq pingaartumilli kassikkut oqoqarnermi nakorsaatornissaq pisariaqarsinnaasarpoq.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Oqunnermut atatillugu immikkut iliuuseqartoqartassanngilaq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Killilersorneqanngilaq.

7.28 Ulluni pingasuni kissarneqarneq (exanthema subitum)

Tappiorannartunik virus-inik patsiseqartoq meeqqanit affarmiit pingasunut ukiulinnit atugaagajunnerusartoq. Meeqqat tamangajalluinarmik pingatsiisinnatik tunillatsittarput.

Tunillatsinneq

Tunillatsereermermi inuunerup sinnerani ilaanneeriarluni qiseq virus-inittarpoq. Assaat atortulluunniit qisermik mingutsinneqarsimasut aqutugalugit tunillattarpoq. Meeqqat amerlanersaat angajoqqaaminnit qatanngutiminnilluunniit angajulliunerusunit tunillanneqartarput. Meeqquerivinni ulluni pingasuni kissarneqartarneq qaqtuguinnaq nappaalassutaasarpoq.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalernej: Sap. ak. 1-2.

Nappaat tassangaannaq kissarneqaleriataarnermik aallaqqaateqartarpoq. Ullut marluk sisamallu akornanni kissarneq 39° C missaaniittarpoq meeqqalli nalinginnaasumik peqqissusaa annertunerusumik sunniivigineqassanani. Kissarnerup appariatornera ilutigalugu, timi aniorninittarpoq. Aniornertit toornertut mikisutut isikkullit aappalunguserlutik asingasut qungatsimut niaqqumullu siaruaassinnaapput timili aniorneqarnerusarpoq. Aniornertit ullut ataatsimiit marluk missaanni qaangiunnerini aanngartarput meerarlu peqqissisarluni. Arlalipassuartigut aniorninittarneq ajorpoq taamaattoqartillugulu ulluni pingasuni kissarneqarnertut suussusersineqarneq ajorpoq. Kissarneqarnermi noqartarneq kingunerluutaagajuttuuvoq.

Nakorsartinneq

Nappaat nakorsarneqarsinnaanngilaq pitsaaliornissaalu pisariaqarani.

Meeqerivimmukaqqinnissaq

Meeraq peqqissipat.

7.29 Sakialluut Tuberkulose

Nappaat TB sakiialluutip tappiorannartuanik patsiseqartoq puanniikkajunneruvoq aammattaarli timip ilaani allami meeqqani qungatsip qinersiini nappaataasinnaalluni. Tappiorannartut ukiorpassuit nappaateqalersitsinatik timimiissinnaapput.

Tunillatsinneq

Inuit sakiialluuteqarlutik quersortut tunillaasinnaapput. TB quersornikkut tanga-jortornikkulluunniit silaannarmi serpalinninnguuttunik najuussinikkut tunillaatarpoq anersaartuutitigulli aseruuttoornernit allanit tuniluutiannginnerulluni. Si-visuumik qanitanuinnaq nalinginnaasumik tuniluuttarpoq. Meeqqat inersimasunit tunillatsikkajunnerupput. Meeqqat sakiialluummik nappaatillit tappiorannartunik bakterissanik annikitsuinnarmik piiasarmata, inersimasunut sanilliullugit tunillaasuungillat.

Pitsaaliuineq

Meeqqat inersimasullu pappiaqqanut taliminnulluunniit quersortarnissaat inasutaavoq. Pitsaasunik silaannarisarfeqarneq ullormullu arlaleriarluni ininik silaannarissaasarneq kiisalu ininik eqqiluitsuutitsilluarneq nappaatip tuniluunnis-saraluanik annikillisisarpoq.

Meeqqat tamarmik inunngornerminniit TB-mut akiuussutissinneqarnissamik (BCG) neqeroorfigineqartarput.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Qaammatit ukiut.

Meeqqat inuusuttullu akornanni nappaatit tuniluuttut amerlanersaat ersiuteqarneq ajorput ernerlutilluunniit peeruteqqittartunik ersiuteqartarlutik. TB nappaatigineqalerpat tunillatsinnermiit qaammatip ataatsip arfinillillu akornisa qaangiunnerini nappaatip ersiutai tassaasut kissarneqarneq, sanigorneq imal. oqimaalliartunnginneq, quersorneq, unnuami aallerneq qiiaammisarnerlu takkukkajupput. Qaqutiguunerusoq qinersitigut, saanertigut naggussatigut amikkut ilaannilu qaratsap ameraasaatigut aseruuttoornermut ersiuteqartarpoq.

Nakorsartinneq

Nakorsartinneq kinguneqarluartarpoq qaammatilli arfinillit sivilissuserisarlugit. Meeqqat napparsimassutigingikkaluarlugu tunillatsissimasut nappatsaaliniarlugit nakorsarneqartarput.

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

TB-mik nappaateqartoqartillugu iliuuseqarnissaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup akisussaaffigaa. Iliuuseqartoqassatillugu peqqissaasoq TB-mik immikkut ilisimasaalik nakorsarlunniit ikiortigineqartarpoq.

Meeraq TB-mik tunillatsissimappat qatanngutit, angajoqqaat, qanigisallu allat TB-mik nappaateqarnersut taamaasillutillu tunillaasuusimasinnaanerit paasiniarlugu misissortittariaqarput.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeraq TB-mik tunillatsissimasoq paasineqarpat immikkut naliliivigalugu meeqqerivimmukaqqissinnaalernissaa paasineqassaaq. Meeqqat TB-mik tunillatsissimasut amerlanersaat allanik tunillaasinnaanngillat killilersorneqanngilarlu. Nunatsinni Nakorsaaneqarfik siunnersuisuussaaq.

7.30 Unngut (molluscum contagiosum)

Ammikkut nappaat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq.

Tunillatsinneq

Unngut attorlugit tuniluuttarput.

Tunillaasinnaaffik: Unnguninnermiit nakorsartilernerup tungaanut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit unnguninneq: Oqaatigiuminaappoq sapaatilli akunneri arlaaliugunarlutik.

Ammikkut tinupanerit 2-3 mm-isut atsigisut ammallorissup affaatut isikkullit qitermikkut qumariartortut takkuttarput. Meeraqqat unngorpassuaqalersinnaasarput meeqqalli annerit tallimaniit qulinut amerlassusilinnik unngoqalersinnaasarlutik.

Nakorsartinneq

Nappaat isumaminik qaangiuttarpoq ukiulli affaaniit ukiut marluk pallillugit sivilissuseqarsinnaasarluni. Unngut taakku qeritillugit kiliorlugit piarneqarsinnaapput kvælstof-imillunniit imerpalasumik qeritillugit peerneqarsinnaallutik.

Meeqqani mikinerusuni nungujartortitsisartumik sakkukitsumik tanillugit immikkut ilisimasalimmit peerneqarsinnaapput.

Meeqquvimmukaqqinnissaq

Killilersorneqanngilaq.

7.31 Unngut (verruca vulgaris)

Ammikkut nappaat tappiorannartumik virus-imik patsiseqartoq. Meeqqat atuaret 10 %-iisa missaat assammikkut isikkamikkulluunniit unngoqarnikuupput.

Tunillatsinneq

Unngut attorlugit tuniluuttarput isikkani unngut meeqqat kamillaarfiini tassalu eqaarsaarfinni uffartarfinnilu tuniluukkajunnerupput.

Tunillaasinnaaffik: Unnguninnermiit nakorsartilernerup tungaanut.

Nappaammut ersiutit

Tunillatsinnermiit napparsimalerneq: Oqaatigiuminaappoq qaammatialuugunarpulli.

Unngut milimaterialunniit centimeterisut angissuseqarlutik amermeri tinunerusarput. Ilaanni aap sitserneranik patsiseqartumik taartunik toorneeraqalersinnaasarput.

Nakorsartinneq

Amerlanertigut agiarlugit piiarneqartarput. Kvælstof imerpalasoq atorlugu qeritillugit imal. nungujartortitsisartumik tanillugit piiarneqarsinnaasarput. Taama nakorsaaneq peqqinnissaqarfimmi ingerlanneqartarpoq.

Unngut qeritillugit kiliorlugit peerneqarsinnaasarput. Taamaasiornikkut tuniluussinnaanerat annikillisinneqartarpoq.

Unngut ukiut arlallit qaangiunneranni isumaminnik peerussinnaapput

Taama nappaateqartoqartillugu maleruagassat

Assanni unngoqarnermut tunngatillugu immikkut iliuuseqartoqarneq ajorpoq.

Meeraq isikkamigut unngulik nakorsartinngitsoq isikkamigut eqaarsaarutininik uffarnermilu skuunik atuisassaaq.

Meeqquvimmukaqqinnissaq

Killilersorneqanngilaq.

7.32 Isikkut aseruuttoorneq (conjunctivitis)

Isip ameraasaagut qallikkut aseruuttoorneq. Isip ameraasaata qalliup isi uisowersaat ilanngullugu qallersimavaa.

Tunillatsinneq

Nappaat atortut soorlu allarutit pinngussallu aqputigalugit tuniluuttarpoq. Quersornikkuttaaq tangajornikkulluunniit silaannarmut serpalinnertigut tuniluussinnaasarpoq.

Pitsaaliuineq

Isikkut aseruuttoorneq eqqiluisaarluarnikkut pitsaaliorneqarsinnaavoq. Eqqortumik assaat eqqiluutsuutinnissaat pingaaruteqarpoq. Isinit seerisumik attuereernermi assaat asattakkit. Nalinginnaasumik eqqiluutsunik attuissatinnani (ass. igaffimmi sulilersinnani, nerriviliulersinnani imal. paarnanik naatitanik agguilersinnani) assaat asaqqarneqassapput, taamatullu mingulinnik attuereernermi assaat asanneqassapput. Isikkut aseruuttoorneq allarutitigut ermiutitigullu tuniluussinnaanerata pitsaaliornissaa qulakkeerneqartariaqarpoq.

Nappaammut ersiutit

Isikkut aseruuttoorneq sakkukitsumik atorneqarsinnaavoq peruluutaasinnaallunilu.

Nappaammik sakkukitsumik atuineq

Meeqqat nuattut akornanni isikkut aseruuttoortarnerit sakkukitsunnguamik atorneqartartut assigiinngitsut marluupput.

Siulleq isinik aappillersitsilaartarpoq qullilitsisilluni pingaartumillu iteqqaarnermi serpeqartitsisarlu. Tamanna qulliit sulluata ameraasaata pullalluni milinganerani patsiseqarpoq. Meeqqat taakku meeqqerivimmiissinnaapput.

Aappaa tappiorannartumik virus-inik tuniluutiasuunngitsumik patsiseqarpoq. Isiluummut tamatumunnga ersiutit malunnangaanngillat peqqissuserlu sunnii-vigineqassanani. Antibiotika sunniuteqanngilaq. Meeqqat taakku aamma meeqqerivimmiinnarsinnaapput.

Isiluutit taakku marluk nalinginnaaqaat meeqqallu tamangajammik tamatuminnga misigisaqarsimapput. Ajornartorsiut sap. ak. sinnerlugu attanneqarpat meeraq peqqinnissaqarfimmit misissorneqassaaq, nakorsarneqarnissaaq iliuuseqartoqarnissaalu pisariaqartinneqarpat tamanna aalajangiivigineqassaaq.

Nappaammik sakkortuumik atuineq

Qaqutigut tappiorannartunik virus-inik bakterissanilluunniit patsiseqartumik sakkortuumik isiluuteqartoqarsinnaavoq. Taamaattoqartillugu isi marniliuuttar-

poq, aappilerluni isip uisorersaatillu ameraasaat pullalersarluni. Meeqqap isi panertutut misigisarpaa qasilisitsisarpoq ilaatigullu qaamaneq sapilersarpaa qullikuulersarlunilu. Nalinginnaasumik peqqissusaa sunnerneqarsimasinnaavoq.

Taama isiluuteqarneq tuniluutiasuummat meeraq meeqquerivimmiitinneqassanngilaq peqqinnissaqarfimmillu nakorsarneqarnissaq pisariaqarpoq.

Nakorsartinneq

Isikkut aseruuttoorneq suugaluarpas isip aappaanut tuniluuteqqunagu saleqqis-saartariaqarpoq. Isit salilersinnagit salereernerinilu assaat asaqqissaarneqassap-put aamma imal. tappiorannartuiarneqassapput.

Vat-i imermik kissalaartumik masatserlugu marneq isip qinnguaniit silammut peerneqassaaq. Vat-i ataasiaannarlugu atorneqassaaq.

Nuffasernermit atatillugu serpiliorneq tappiorannartumillu virus-imik patsise-qartut sakkukitsumik atorneqartut annikitsuinnarmik iluaalliutaasinnaasarmata antibiotika-llu virus-inut taakkununga sunniuteqanngimmata nakorsartariaqanngillat. Nappaammut ersiutit annikillisinniarlugit isit salinneqartarnissaat naam-mappoq. Nappaammut ersiutit sapaatip akunnerata qaangiunnerani peerussi-manngippata meeraq nakorsiuttariaqassaaq.

Isikkut aseruuttoornerit annertunerusut nakorsarneqartariaqarput. Nappaat na-ngeqqeqqunagu nakorsartinnerup maleruaqqissaarnissaa annertuumik pingaar-uteqarpoq. Isikkut aseruuttoornerni taamaattuni meeqqap meeqqueriviliaqqissin-naanissaa peqqinnissaqarfimmit naliliivigineqartarpoq.

Meeqquerivimmukaqqinnissaq

Meeqqat annertuumik isimikkut aseruttoortut meeqqerivimukaanqassanngilat:

- Annertuumik marniliuuttoornermi.
- Isi aseruttoorfiuppat qaamanerlu inngiagineqarpat.
- Isi aseruttoorfiuppat nalinginnaasumillu peqqissuseq sunnerneqarsimapat.

Meeraq nappaammut taama ersiutilik nakorsamit misissorneqartariaqarpoq.

Meeraq sivikinnerpaamik ulluni unnuanilu marlunni nakorsartereerpat, nappaammut ersiutit peeruppata nakorsartinneq suli naammassinngikkaluaq meeqqerivimmukarsinnaavoq.

8. Nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat nalunaarsorsimaffiat

Quppernemi tulliuuttuni nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat tunillatsinnermiit nappaatit er-siutaasa takkuttarneri tunillaasinnaaneq meeqqallu meeqqerivimmukaqqissinnaaler-nissaa pillugit nalunaarsukkat takuneqarsinnaapput.

Imm. 2.1.2-mi meeraq peqqissoq napparsimasorlu pillugit nassuiaat atuaruk.

Imm. 2.2-mi nappaammut tunngasoq atuaruk.

Nappaat	Tunillatsinnermit napparsimalerneq	Tunillaasinnaanngortarneq	Tunillaasinnaaneq	Meeqqerivimmukaqqinnissaq
Toqqusaarlunneq tappiorannartunik bakterissanik patsiseqartoq	Ullut unnuallu 1-3	Meeraq tunillatsippat	Ulluni marlunni pinicillin-imik nakorsarneqarsimanissap tungaanut	Ullut marluk penicilli-itoreernermeeraq peqqippat kissarneqanngipallu
Ajussat	Ullualuit	Ajuaq seerilerpat	Ajussap panernissaa-ta tungaanut	Ajuaq panerpat
Meeqqat qumaat	Sap. ak. 2-6	Tunillatsinnermit sap. ak. 2	Nakorsarneqalerne-rup tungaanut qaangiunnerini	Killilersorneqanngilaq
Meeqqat amerluutaat tuniluuttoq	Ullualuit	Ikip seerilernerani	Seeriunnaarlutik qalipaasa panerlutik katannissaasa tungaanut	Ikit panerlutik qalippernerilu katallutik mamippata
Timminneq meriarnerlu	Ullut marlussuugajuttut	Timmilernerme	Annap pissusissami-sut isikkoqalernissaa-ta tungaanut. Roskildesyge, VTEC og Shigella-milluunniit nappaatilinni pissutsit immikkut ittut atuupput	Nappaammut tunngasoq takuuk

Nappaat	Tunillatsinnermit napparsimalerneq	Tunillaasinnaanngortarneq	Tunillaasinnaaneq	Meeqquerivimmu-kaqqinnissaq
Kilaat	Siornagut tunillat-sissimangitsuni sap. ak. 4	Tunillatsinnerup kinguninngua	Nakorsartinnerup aallartinnissaata tungaanut	Nakorsaaneq aallartippat
Nuffaserneq toq-qusaarlunnerlu tappiorannartunik virusinik patsiseqartoq	Ullut 1-7	Ersiutaasa takkutinninginnerini ulloq unnuarlu ataaseq sioqqullugu	Nappaatip ersiutaasa takkunneranniit ullut tallimaat qaangiunnerisa tungaanut	Meeraq peqqissippat paaqqutarinissaalu ajornartorsiutaa-junnaarpat
Nuffasernermit siggukkut ase-ruuttoorneqaleneq (herpes)	Ullut 2-12	Pullaqisoqalernerani	Pullaqinerit panernissaasa tungaanut	Aseruuttuungippat killilersorneqanngilaq
Savarneq	Sap.ak. 2-3	Meeqqap tunillatsinneranniit ullut tallimat qaangiunnerini imal. nappaammut ersiutit takkunnissaannut ullut arfineq marluk sioqqullugit	Nappaatip ersiutaasa takkunneriniit ullut tallimat qaangiunnissasa tungaanut	Meeraq peqqissippat qinersiilu pullagunnaariartulerpata
Tingulluut tuniluuttoq (Hepatitis A)	Sap. ak. 3-6	Tunillatsinnermiit napparsimalinngitsiarnermi	Nappaatip ersiutaasa takkunneriniit ullualu-it qaangiunnissaasa tungaanut	Meeraq peqqissippat
Tingulluut tuniluuttoq (Hepatitis B)	Qaammatit 2-4	Nappaat pillugu nassuiaat takuuk	Nappaammut tunngasoq takuuk	Meeraq peqqissippat
HIV				Killilersorneqanngilaq
Assakkut isikkakut qanikkullu pullaqisoqarneq (hand- foot and mouth disease)	Ullut 5-7	Nappaatit ersiutaasa takkunneranni	Pullaqinerit aanngariartulerpata	Meeraq peqqissippat
Nualluut Influenza	Ullut 1-4	Nap. ersiutaasa takkunneriniit ullup unnuallu ataatsip qaangiunnerani	Meeqqap peqqissinissaata tungaanut	Meeraq peqqissippat
Illumoorneq	Ullut 7-10	Meeqqap tunillatsinneranniit ullut 7-10 qaangiuppata imal. nuffaserneranniit	Illumuulernermiit sap. ak. arfinillit qaangiuppata	Quersorneq paaqqutarinninnermut akornutaanngippat

Nappaat	Tunillatsinnermit napparsimalerneq	Tunillaasinnaanngortarneq	Tunillaasinnaaneq	Meeqgerivimmukaqqinnissaq
Toqqusaarluut kunissuunnikkut tuniluuttartoq (mononucleose)	Sap. ak. 4-7	Nappaatip ersiutaasa takkunneriniit	Meeqqap peqqissinissaata tungaanut	Meeraq peqqissippat
MRSA				Nappaammut tunngasoq takuuk
Kummaneq		Tunillatsinnermiit	Kumannik uumasueruppat	Nakorsartinneq aallartippat
Kiinnakkut aniorneqarneq (parvovirus-infektion, erythema infectiosum, meeqqat nappaataasa tallimaat)	Sap. ak. 2 missaat	Aniorneqalernissaq sap. ak. sioqqullugu	Aniorneqalernermit	Meeraq peqqissippat
Siutip iluagut aseruuttoornikkut maqisoorneq	Anersaartuutitigut aseruuttoornermut kingunerluut	Qaqutiginnaq maqisoq tunillanartoaqsinnaasarpog		Tunillaasinnaaneq paaqqutarineqarsinnaanerlu apeqqutaatillugit
Qaratsap ameraassagut aseruuttoorneq tuniluuttoq	Ullut 1-4	Nappaatip ersiutaasa takkuttinngitsiarnerini	Nakorsartinnerup aallartinneraniit ullup unnuallu ataatsip qaangiunnissaata tungaannut	Nakorsartinneq naammassippat meerarlu peqqissippat
Mæslingerneq	Ullut 10	Meeqqap tunillatsinneraniit sap.ak. qaangiunnerani imal. nuffaserneraniit	Aniorneqalernermiit ullut sisamat qaangiunnissaasa tungaannut	Meeraq peqqissippat
Qimmeralanneq/aappalararneq	Sap. ak 2-3	Meeqqap tunillatsinneraniit sap. ak. qaangiunnerani imal. aniorneqalerneq sap.ak. marlunik sioqqullugu	Aniorneqalernermiit ullut tallimat qaangiunnissaasa tungaanut	Meeraq peqqissippat

Nappaat	Tunillatsinnermit napparsimalerneq	Tunillaasinnaangortarneq	Tunillaasinnaaneq	Meeqquerivimmu-kaqqinnissaq
Kuppiararneq	Sap. ak. 2-3	Tunillatsissinnaanermiit sap. ak. qaangiunnerani imal kuppiaqqat takkunnissaat ullunik unnuanillu pingasunik sioqqullugu	Kuppiaqqat takkuneranniit ullut tallimat qaangiunnerisa tungaanut imal. ulluni marlunni kuppiaqqanik nutaanik takkuttuerunnissaata pullaqinerisalu panernissaasa tungaanut	Qalippernerit panerpata nappaat tuniluukkunnaasaaq
Sikannertuusap (skovflåt) tunillanartuanik tunillatsinneq	Ullut 3-30			Meeraq peqqissippat
Oquninneq	Sap. akunneriqaammatit	aniorneqalernermit	Nakorsartilernissap tungaanut	Killilersorneqangilaq
Sakiilluut Tuberkulose	Qaammatit ukiut			Nappaammut tunngasoq takuuk
Tick-borne encephalitis, TBE	Ullut 7-14			Meeraq peqqissippat
Ulluni pingasuni kissarneqarneq (exanthema subitum)	Sap.ak. 1-2	Ilisimaneqangilaq	Ilisimaneqangilaq	Meeraq peqqissippat
Unngut (moluscum contagiosum)	Sap.ak.1 – qaammatit 6	Unnguninnermiit	Nakorsaaneq aallartippat	Killilersorneqangilaq
Unngut	Qaammatit 2-3	Unnguninnermiit	Nakorsaaneq aallartippat	Killilersorneqangilaq. Isikkani unngut mattuserneqarnissaat imal. immikkut nakorsarneqarnissaat innersuussutaavoq
Isikkut aseruuttoorneq	Ullut unnuallu 1-3	Isikkut annertuumik aseruuttoornermut ersiutit takkunneriniit tunillaassinnaavoq	Isikkut annertuumik aseruuttoorneq sivikinnerpaamik ulluni marlunni nakorsartereernerup tungaanut tuniluuttarpoq	Sivikinnerpaamik ulluni marlunni nakorsartereernikut nappaammullu ersiutaaruppat

Nittartakkani atuarsinnaasatit

www.sst.dk

Qallunaat Nunaanni Sundhedsstyrelse

Tassani nappaatit tuniluuttut, meeqqat nappaataat tuniluuttut, meeqqat peqqisusaat, naartusunik sullissineq ulluuneranilu paaqqinnittarfinni eqqiluisaarneq pillugit paasissutissat nalinginnaasut pissarsiarineqarsinnaapput. Qulequtaq Sundhed og Forebyggelse takuuk.

www.ssi.dk

Statens Serum Institut

Tassani ilaatigut nappaatit tuniluuttut ataasiakkaat, meeqqanik akiuussutissisarneq, eqqiluisaarneq tamatumunngalu ilanngullugu assaat eqqiluutsuutinnisaat pillugit paasissutissat pissarsiarineqarsinnaapput.

www.at.gl

Sullivinnik Nakkutilliisoqarfik

www.sundhedsoplysning.dk

Komiteen for Sundhedsoplysning

Tassani Sundhedsstyrelse-p Fødevarestyrelse-llu angajoqqaanut, perorsaasunut peqqinnissaqarfimmilu sulisunut naqitanngorlugit saqqummersitaat inniminnerneqarsinnaapput.

www.dpil.dk

Det Jordbrugsvidenskabelige fakultet. Institut for Plantebeskyttelse og Skadedyr, Skadedyrslaboriet.

Tassani ilaatigut kumaat pillugit paasissutissat sukumiinerusut pissarsiassaapput.

www.lovgivning.gl

Inatsisit takukkit.

www.nanoq.gl

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik.